

ΓΝΩΜΗ της Ο.Κ.Ε.

“ Επιχειρησιακά Προγράμματα
της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας
URBAN II 2000-2006 ”

Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης -
Κ.Π.Σ. (vo 15)

Αθήνα, 18 Φεβρουαρίου 2003

Διαδικασία

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή της Ελλάδος (Ο.Κ.Ε.) ανέλαβε την έκδοση Γνώμης για τα Επιχειρησιακά Προγράμματα της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας Urban II 2000 – 2006, με βάση το άρθρο 82, παρ. 3 του Συντάγματος και το άρθρο 4 του Ν. 2232/1994.

Η Ο.Κ.Ε. αποφάσισε την έκδοση Γνώμης για κάθε Επιχειρησιακό Πρόγραμμα για τρεις λόγους. Πρώτον, σύμφωνα με τον ιδρυτικό νόμο της Ο.Κ.Ε., ο μόνος τρόπος με τον οποίο μπορεί να εκφρασθεί επί διαφόρων κειμένων, όπως το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, είναι με τη διαδικασία που προβλέπει το άρθρο 2 του Ν. 2232/1994. Δεύτερον, η Ο.Κ.Ε. αναγνωρίζει ότι οι θέσεις που εκφράζονται στα διάφορα Επιχειρησιακά Προγράμματα και στο Συμπλήρωμα Προγραμματισμού, αποτελούν σημαντικές πολιτικές παρεμβάσεις, για τις οποίες απαιτείται και η άποψη της ελληνικής κοινωνίας - ανεξαρτήτως αν αυτές μπορούν να αλλάξουν - εφόσον έχουν συμφωνηθεί μεταξύ της Κυβέρνησης και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τρίτον, η Ο.Κ.Ε. κρίνει ότι είναι απαραίτητες αυτές οι γνωμοδοτήσεις τώρα, για να έχει άποψη για τις αλλαγές που θα απαιτηθούν να γίνουν το 2003, στη διαδικασία της ενδιάμεσης αξιολόγησης του Κ.Π.Σ.

Η Ο.Κ.Ε. συμμετέχει, με δικαίωμα ψήφου, σε όλες τις Επιτροπές Παρακολούθησης του Γ' Κ.Π.Σ. με τακτικό και αναπληρωματικό μέλος και, με σκοπό τη βελτιστοποίηση των θέσεων που θα εκφράσουν οι εκπρόσωποί της σε αυτές, έχει συστήσει κεντρική Επιτροπή Επιστημονικής Στήριξης για το Γ' Κ.Π.Σ. με Πρόεδρο τον κ. **Δημήτρη Πο**

λίτη και μέλη την κα **Ρένα Κουμάντου** και τους κ.κ. **Χαράλαμπο Κεφάλια**, **Κωνσταντίνο Κόλλια**, **Νικόλαο Λιόλιο** και **Παναγιώτη Αλεξόπουλο**. Ως Εμπειρογνώμονες μετέχουν η κα **Κατερίνα Μπατζελή** και οι κ.κ. **Φωκίων Δεληγιάννης** και **Γιώργος Ρωμανιάς**. Τον επιστημονικό συντονισμό έχουν οι Επιστημονικοί Συνεργάτες της Ο.Κ.Ε., κες **Ματίνα Γιαννακούρου**, **Μαρία Ιωννίδου** και ο κ. **Αθανάσιος Παπαϊωάννου**.

Ειδικότερα, για τα Επιχειρησιακά Προγράμματα της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας Urban II 2000 – 2006, συστάθηκε Επιτροπή με Πρόεδρο τον κ. **Νικόλαο Σκορίνη** και μέλη τους κ.κ. **Νικόλαο Χασιώτη**, **Στέφανο Λαιμό**, **Κωνσταντίνο Παγκαρλιώτα**, **Χρήστο Σπίρτζη** και **Μιχάλη Βουμβουλάκη**. Στην Επιτροπή Εργασίας συμμετείχαν οι Εμπειρογνώμονες κα **Χριστίνα Θεοχάρη** και κα **Σοφία Καζάκη**. Τον επιστημονικό συντονισμό είχε η κα **Δέσποινα Σαρρή**.

Η Επιτροπή Εργασίας άρχισε τις εργασίες της στις 3 Οκτωβρίου 2002 και τις ολοκλήρωσε σε τρεις (3) συνεδριάσεις. Το κείμενο υπεβλήθη στην προαναφερθείσα κεντρική Επιτροπή Επιστημονικής Στήριξης, η οποία το διαβίβασε στην Εκτελεστική Επιτροπή. Η Εκτελεστική Επιτροπή διαμόρφωσε την εισήγησή της προς την Ολομέλεια στη συνεδρίασή της, στις 13 Ιανουαρίου 2003.

Η Ολομέλεια της Ο.Κ.Ε., στην οποία εισηγητής ήταν ο κ. **Νικόλαος Σκορίνης** κατόπιν ολοκλήρωσης της συζήτησης του θέματος στη συνεδρίαση της 18 Φεβρουαρίου 2003, διατύπωσε την υπ' αριθ. 88 Γνώμη της Ο.Κ.Ε.

Α. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ανάπτυξη και Κοινωνική Συνοχή

Σε μία σύγχρονη δημοκρατική κοινωνία, η επιτυχία μιας στρατηγικής οικονομικής ανάπτυξης εξαρτάται, κυρίως, από τη συμμετοχή του συνόλου των κοινωνικών και οικονομικών δυνάμεων στο σχεδιασμό, την υλοποίηση και τον έλεγχο όλων των απαραίτητων μέτρων πολιτικής. Η κοινωνική συναίνεση σε ένα σχέδιο οικονομικής ανάπτυξης προϋποθέτει ότι αυτό διέπεται από τις αρχές της άμβλυνσης των οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων. Η μακροχρόνια και συνεπώς βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη δεν απαιτεί μόνο σεβασμό στο περιβάλλον και στις μελλοντικές γενιές, αλλά και άμβλυνση των κοινωνικών και οικονομικών ανισοτήτων, οι οποίες καθίστανται εφικτές σε ένα περιβάλλον οικονομικής ανάπτυξης και προόδου. Η εμπειρία έχει καταδείξει ότι η κοινωνική συναίνεση επί των προγραμμάτων οικονομικής ανάπτυξης αποτελεί την απαραίτητη προϋπόθεση για την υλοποίηση μακρόπνοων αναπτυξιακών σχεδίων. Προσπάθειες επιβολής συνολικών ή επί μέρους οικονομικών μέτρων και πολιτικών που βρίσκουν αντίθετους τους κοινωνικούς εταίρους έχουν περιορισμένες πιθανότητες επιτυχίας.

Η πορεία της οικονομικής ανάπτυξης της Ελλάδος στο δεύτερο μισό του εικοστού αιώνα μπορεί να χαρακτηριστεί συνολικά ως επιτυχημένη όσον αφορά στην επίτευξη του στόχου της οικονομικής μεγέθυνσης (αύξηση του συνολικού και κατά κεφαλή ΑΕΠ). Η τελευταία δεκαετία έδειξε ότι οι κοινωνικοί εταίροι είναι σε θέση να συμβάλλουν ουσιαστικά στην επίτευξη εθνικών

οικονομικών στόχων, όπως αυτόν της ένταξης της χώρας μας στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση της Ευρώπης (Ο.Ν.Ε.).

Ο νέος στόχος, που πολύ σωστά πλέον τίθεται στη χώρα μας, **της σύγκλισης της οικονομίας μας με τις αναπτυγμένες οικονομίες των χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα πρέπει να γίνει μέσα σε ένα πλαίσιο κοινωνικής συναίνεσης και αποδοχής**, της οποίας ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά της θα είναι και η άμβλυνση των κοινωνικών και οικονομικών ανισοτήτων που δημιουργήθηκαν στην πορεία ένταξης της χώρας μας στην Ο.Ν.Ε. και όχι μόνο εξ αιτίας αυτής. Επίσης, η συμμετοχή της Ελλάδος στην Ενιαία Ευρώπη θα πρέπει να συμβάλει στην αναβάθμιση της δημοκρατικής λειτουργίας και της κοινωνικής δικαιοσύνης στην Ευρωπαϊκή Ένωση, με απώτερο σκοπό τη μεγαλύτερη αποδοχή από τους λαούς της.

Γ' ΚΠΣ και Κοινωνικός Έλεγχος – Συμμετοχή

Η διαδικασία που ακολουθήθηκε για το νέο αναπτυξιακό σχέδιο της χώρας της περιόδου 2000-2006 δείχνει ότι η ελληνική πολιτεία αρχίζει να λαμβάνει υπόψη της την ανάγκη της συμμετοχής των κοινωνικών εταίρων στο σχεδιασμό του προγράμματος οικονομικής ανάπτυξης της χώρας. Η συμμετοχή της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής της Ελλάδος (Ο.Κ.Ε.), με γνωμοδοτήσεις, στο στάδιο του συνολικού σχεδιασμού ήταν πολύ σημαντική (βλέπε παρακάτω το σχετικό μέρος), αλλά δεν της ζητήθηκε και η ανάλογη συμμετοχή στα επί μέρους

(τομεακά) προγράμματα ανάπτυξης. Ενθαρρυντική, όμως, είναι η συμμετοχή της Ο.Κ.Ε. στην υλοποίηση αυτού του προγράμματος οικονομικής ανάπτυξης της χώρας, που για πρώτη φορά καθιερώνεται και θεσμικά σε όλα τα επίπεδα (11 τομείς, 13 περιφέρειες και **4 Κοινοτικές Πρωτοβουλίες**). Το πιο σημαντικό από όλα είναι η καθιέρωση του δικαιώματος θεσμικού ελέγχου της διαδικασίας υλοποίησης αυτού του σχεδίου οικονομικής ανάπτυξης στο πλαίσιο των χρηματοδοτικών ενισχύσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή όπως πλέον έχει καθιερωθεί να ονομάζεται του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (Κ.Π.Σ.).

Τα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης είναι ολοκληρωμένα διαρθρωτικά προγράμματα οικονομικής ανάπτυξης και αποτελούν το βασικό εργαλείο της ευρωπαϊκής περιφερειακής και διαρθρωτικής πολιτικής. Χρηματοδοτούνται, κατά το ήμισυ, περίπου, από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά Ταμεία και αποσκοπούν στη διεύρυνση των παραγωγικών δυνατοτήτων της οικονομίας και στην αποτελεσματικότερη λειτουργία των αγορών.

Το Γ' Κ.Π.Σ., που υλοποιείται στο διάστημα 2000-2006, έχει στόχο την οικονομική και κοινωνική συνοχή, με κύριες προτεραιότητες την ανταγωνιστικότητα, την απασχόληση, μέσω της ανάπτυξης του ανθρωπίνου δυναμικού, το περιβάλλον και τη βιώσιμη ανάπτυξη, καθώς και την παροχή ίσων ευκαιριών. Η συμβολή των κοινωνικών φορέων στην υλοποίηση του Γ' Κ.Π.Σ., που αποτελεί τη σημαντικότερη ολοκληρωμένη αναπτυξιακή παρέμβαση για την Ελλάδα, τα επόμενα χρόνια, είναι επιβεβλημένη για τη διασφάλιση της ορθής και δημοκρατικής διαχείρισης και της αξιοποίησης των σημα-

ντικότητας διαρθρωτικών, εθνικών και ιδιωτικών, πόρων που θα χρηματοδοτήσουν τα έργα του Γ' Κ.Π.Σ.

Ο σχεδιασμός του Γ' Κ.Π.Σ. έχει ενσωματώσει την εμπειρία της εφαρμογής των δύο πρώτων φάσεων διαρθρωτικών παρεμβάσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) (Α' και Β' Κ.Π.Σ.) και των μεταβολών που συντελέστηκαν στο οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον κατά τις φάσεις αυτές και συνοδεύθηκε από διεργασίες μεταρρύθμισης των Κανονισμών των Διαρθρωτικών Ταμείων, με στόχο τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της εφαρμογής τους. Στο πλαίσιο αυτό, το Γ' Κ.Π.Σ. χαρακτηρίζεται από τη διαμόρφωση νέων κανόνων όσον αφορά στους στόχους παρεμβάσεων, τις κοινοτικές πρωτοβουλίες, τον προγραμματισμό των παρεμβάσεων, καθώς και την εταιρική σχέση, την προσθετικότητα και αποτελεσματικότητα της εφαρμογής των διαρθρωτικών πολιτικών.

Οι Τοποθετήσεις της Ο.Κ.Ε. για το Σχέδιο Γ' Κ.Π.Σ.

Στην υλοποίηση του Γ' Κ.Π.Σ., υπάρχει, ιδιαίτερα, σημαντική ενδυνάμωση του ρόλου των κοινωνικών φορέων, μέσω της διεύρυνσης του ορισμού της εταιρικής σχέσης. Με τη μεταρρύθμιση των Διαρθρωτικών Ταμείων, στον ορισμό της εταιρικής σχέσης, εκτός της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του κράτους-μέλους συμμετέχουν πλέον, οι περιφερειακές και τοπικές αρχές, οι οικονομικοί και κοινωνικοί φορείς και άλλοι αρμόδιοι οργανισμοί, στις φάσεις σχεδιασμού, αξιολόγησης, παρακολούθησης και αποτίμησης κάθε δέσμης διαρθρωτικών παρεμβάσεων.

Στην Ελλάδα, η αναβάθμιση της συμμετοχής των κοινωνικών φορέων κατέστη εμφανής από τη φάση σχεδιασμού του Κ.Π.Σ., καθώς ακολουθήθηκε η πρακτική έκφρασης γνώμης από πλευράς της Ο.Κ.Ε., αλλά και μεμονωμένων κοινωνικών φορέων σε διάφορες φάσεις προετοιμασίας του Σχεδίου Περιφερειακής Ανάπτυξης (Σ.Π.Α.) 2000-2006. Στο πλαίσιο του θεσμού της Ο.Κ.Ε., οι οικονομικοί και κοινωνικοί φορείς είχαν την ευκαιρία να διατυπώσουν τις απόψεις τους και να εμπλακούν στις διαδικασίες κατάρτισης του Γ' Κ.Π.Σ., συμβάλλοντας ουσιαστικά στη διαμόρφωση προτάσεων, για τον προσδιορισμό των διαρθρωτικών παρεμβάσεων. Η Ο.Κ.Ε. έχει επανειλημμένα τοποθετηθεί, σχετικά με τις προκλήσεις-ευκαιρίες, που προκύπτουν από τη μεταρρύθμιση των Διαρθρωτικών Ταμείων και από την υλοποίηση του Γ' Κ.Π.Σ. μέσα από σειρά Γνωμών που έχει εκδώσει¹:

- Γνώμη της Ο.Κ.Ε. «Ατζέντα 2000 - Διαρθρωτικά Ταμεία», Γνώμη 26/Φεβρουάριος 1999.
- Γνώμη της Ο.Κ.Ε. «Σχέδιο Περιφερειακής Ανάπτυξης 2000-2006. Μεταποίηση και Υπηρεσίες», Γνώμη 30/Απρίλιος 1999.
- Γνώμη της Ο.Κ.Ε. «Συνοπτικό Σχέδιο Περιφερειακής Ανάπτυξης 2000-2006», Γνώμη 34/Αύγουστος 1999.
- Γνώμη της Ο.Κ.Ε. «Σχέδιο Ανάπτυξης 2000-2006», Γνώμη 36/ Δεκέμβριος 1999.

Η Ο.Κ.Ε. κρίνει θετικά τους νέους προσανατολισμούς που προκύπτουν

από τη μεταρρύθμιση των Κανονισμών των Διαρθρωτικών Ταμείων και ιδιαίτερα από την εγκατάλειψη του συστήματος συνδιαχείρισης των διαρθρωτικών σχεδίων και προγραμμάτων από τα εθνικά κράτη και την Ε.Ε. και την υιοθέτηση ενός νέου συστήματος, που χαρακτηρίζεται από την αποκέντρωση των διαδικασιών σχεδιασμού, υλοποίησης, διασφάλισης της μέγιστης δυνατής διαφάνειας και από την αναβάθμιση της ευθύνης των κρατών με ταυτόχρονη συμμετοχή των κοινωνικών φορέων.

Ειδικότερα, η Ο.Κ.Ε. έχει επανειλημμένα εκφράσει την ικανοποίησή της για τη μεταφορά αρμοδιοτήτων προς τα κράτη και για τη διεύρυνση του ορισμού της εταιρικής σχέσης με την επακόλουθη αναβάθμιση της συμμετοχής των κοινωνικών φορέων, που καλούνται πλέον να διαμορφώσουν τις συλλογικές της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας, σε όλο το φάσμα της οικονομικο-κοινωνικής δραστηριότητας.

Ιδιαίτερα κρίσιμη θεωρείται, από πλευράς Ο.Κ.Ε., η ανάγκη επίτευξης μέγιστης αποτελεσματικότητας των διαρθρωτικών πολιτικών. Βασική προϋπόθεση είναι η σύγκλιση των ευρωπαϊκών και εθνικών προγραμμάτων και η μέγιστη προσπάθεια διασφάλισης των προϋποθέσεων πλήρους απορρόφησης των πόρων, αλλά και κυρίως, ορθολογικής αξιοποίησής τους, με αναπτυξιακά κριτήρια.

Η Ο.Κ.Ε., αναγνωρίζοντας την κοινωνική σημασία μιας αναπτυξιακής προσπάθειας, η οποία θα πρέπει να έχει ως στό-

1. Για το πλήρες κείμενο των Γνωμών, που έχει εκδώσει, μέχρι σήμερα, η Ο.Κ.Ε., βλ. στην ιστοσελίδα της Ο.Κ.Ε. <http://www.oke.gr>.

χο την επίλυση σημαντικών κοινωνικών προβλημάτων, προέβη στην έκδοση Γνωμών Πρωτοβουλίας για δύο πολύ σημαντικά ζητήματα, που είναι «**Η Φτώχεια στην Ελλάδα**» (Γνώμη 41/Ιούλιος 2000) και «**Το Δημογραφικό Ζήτημα**» (Γνώμη 49/Δεκέμβριος 2000). Οι δύο αυτές Γνώμες αποτελούν την αρχή διαμόρφωσης μιας βάσης θέσεων της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής της Ελλάδος για την κοινωνική διάσταση της αναπτυξιακής πορείας της ελληνικής οικονομίας.

Η Ο.Κ.Ε. θεωρεί αυτονόητο ότι απώτερος σκοπός κάθε αναπτυξιακής προσπάθειας είναι η διαμόρφωση των απαραίτητων προϋποθέσεων κοινωνικής συνοχής που εξασφαλίζεται μόνο όταν αμβλύνονται οι κοινωνικές ανισότητες. Συνεπώς, κάθε αναπτυξιακή προσπάθεια θα πρέπει, άμεσα και έμμεσα, να διαμορφώνει τις απαραίτητες συνθήκες αύξησης της απασχόλησης, μείωσης της φτώχειας, αύξησης της κοινωνικής ευημερίας.

Η Ο.Κ.Ε. στη Γνώμη της για τη φτώχεια είχε θέσει το όλο ζήτημα ως μέρος της αναπτυξιακής προσπάθειας της χώρας. Συγκεκριμένα, είχε αναφέρει ότι το πρόγραμμα για την καταπολέμηση της φτώχειας, δεν μπορεί να στηρίζεται αποκλειστικά στις πολιτικές κοινωνικής πρόνοιας. Αντιθέτως, το πρόγραμμα κατά της φτώχειας, είναι ένα πολυσύνθετο πρόγραμμα που πρέπει να συνδέεται οργανικά με τις:

- επί μέρους εκφάνσεις της αναπτυξιακής πολιτικής,
- πολιτικές για τη γεωργική ανάπτυξη,
- (ενεργητικές και παθητικές) πολιτικές της αγοράς εργασίας,

- πολιτικές κοινωνικής ασφάλειας,
- πολιτικές εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης,
- πολιτικές υγείας,
- πολιτικές εναντίον του κοινωνικού αποκλεισμού,
- πολιτικές κοινωνικής πρόνοιας, στέγασης και ενίσχυσης της παιδικής ηλικίας και της μητρότητας και
- περιφερειακές πολιτικές.

Γίνεται σαφές από το παραπάνω ότι όλα τα τομεακά επιχειρησιακά προγράμματα, τα επιχειρησιακά προγράμματα των Κοινοτικών Πρωτοβουλιών καθώς και όλα τα περιφερειακά προγράμματα, για τα οποία καλείται να γνωμοδοτήσει η Ο.Κ.Ε., έχουν άμεση σχέση με το πρόβλημα της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Οι πολιτικές παρέμβασης που αναπτύχθηκαν στις δύο αυτές Γνώμες αποτελούν τη βάση στην οποία στηρίζονται οι προτάσεις της Ο.Κ.Ε. σε όλες τις Γνώμες της για τα επιχειρησιακά προγράμματα υλοποίησης του Γ' Κ.Π.Σ.

Η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι το Γ' Κ.Π.Σ., ανεξάρτητα αν είναι το τελευταίο πακέτο στήριξης ή όχι, αποτελεί τη μεγάλη ευκαιρία της Ελλάδος για οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη. Η Ο.Κ.Ε. γνωρίζει ότι αλλάζουν σημαντικά τα δεδομένα στον πολιτικό και οικονομικό χάρτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Ο.Κ.Ε. σε δύο Γνώμες της είχε την ευκαιρία να τοποθετηθεί σε ζητήματα που αφορούν το μέλλον της Ευρώπης. Η Ο.Κ.Ε. εξέφρασε τις απόψεις της για το «**Σχέδιο Ανάπτυξης του Κοινοτικού Χώρου**» (Γνώμη 19/Ιούλιος

1998) όπου, εκτός των άλλων, η Ο.Κ.Ε. θεωρεί πολύ σημαντική την πολιτική μεταβίβασης των εισοδημάτων μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.), ως εργαλείο άμβλυνσης των κοινωνικών ανισοτήτων και συνεπώς μέρος μιας γενικότερης αναπτυξιακής προοπτικής. Στην ίδια Γνώμη η Ο.Κ.Ε. επισήμανε το πρόβλημα που μπορεί να δημιουργηθεί από τη διεύρυνση με την μετατόπιση του κέντρου βάρους από τις χώρες της νότιας Ευρώπης στις χώρες της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης. Το θέμα της διεύρυνσης κρίθηκε τόσο σημαντικό που η Ο.Κ.Ε. θεώρησε χρήσιμο να εκφέρει Γνώμη «**Η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης**», (Γνώμη 46/Οκτώβριος 2000). Στη Γνώμη αυτή η Ο.Κ.Ε. τάχθηκε υπέρ της διεύρυνσης αλλά επεσήμανε ότι το «εγχείρημα της διεύρυνσης κρύβει πολλούς κινδύνους για τη σταθερότητα, την οικονομική και κοινωνική συνοχή της Ένωσης». Η Ο.Κ.Ε., εκτός των άλλων, πρότεινε ότι η αντιμετώπιση αυτών των κινδύνων προϋποθέτει ότι, η Ε.Ε. θα πρέπει να έχει ολοκληρώσει τις εσωτερικές αναδιαρθρώσεις της. Το Γ' Κ.Π.Σ. αποτελεί χρήσιμο εργαλείο επίσπευσης αυτών των εσωτερικών αναδιαρθρώσεων.

Η Ο.Κ.Ε. συμμετέχει με δικαίωμα ψήφου σε όλες τις Επιτροπές Παρακολούθησης του Γ' Κ.Π.Σ. Ειδικότερα, η συμμετοχή της Ο.Κ.Ε. στις εν λόγω Επιτροπές προβλέπεται στον Κανονισμό 1260/1999 του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης περί γενικών διατάξεων για τα Διαρθρωτικά Ταμεία, ο οποίος εφαρμόστηκε με το Ν. 2860/2000 άρθρο 14. Η εξέλιξη αυτή είναι ιδιαίτερα σημαντική και καταδεικνύει τον αποφασιστικό ρόλο των κοινωνικών και οικονομικών φορέων στη διαδικασία εφαρμογής του Προγράμματος, αφού οι Επιτροπές Παρακολούθησης έχουν την κύρια ευθύνη

και τον έλεγχο της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας της υλοποίησης. Με σκοπό τη βελτιστοποίηση των θέσεων που θα εκφράσουν οι εκπρόσωποί της σε αυτές, έχει συστήσει ειδική Επιτροπή Επιστημονικής Στήριξης, κατά τα αναφερόμενα ανωτέρω στη Διαδικασία.

Για κάθε τομεακό πρόγραμμα και για κάθε Κοινοτική Πρωτοβουλία η Ο.Κ.Ε. έχει συστήσει Επιτροπή Εργασίας με σκοπό την έκδοση Γνώμης επί των κειμένων του Επιχειρησιακού Προγράμματος και του Συμπληρώματος Προγραμματισμού. Επίσης, έχει συσταθεί μία επιτροπή για την έκδοση Γνώμης για όλα τα περιφερειακά επιχειρησιακά προγράμματα. Η πρόκληση για την Ο.Κ.Ε. και γενικότερα για τους συμμετέχοντες στην εθνική προσπάθεια αξιοποίησης των δυνατοτήτων που προσφέρει το Γ' Κ.Π.Σ. είναι μεγάλη, δεδομένου μάλιστα ότι αυτό αφορά σημαντικότερα κονδύλια σε καίριους τομείς της ελληνικής οικονομίας.

Η Ο.Κ.Ε., μετά την συνταγματική κατοχύρωσή της (βλ. άρθρο 82 παράγραφος 3 του Συντάγματος), αποτελεί θεσμό, αποστολή του οποίου είναι «η διεξαγωγή του κοινωνικού διαλόγου για τη γενική πολιτική της Χώρας και ιδίως για τις κατευθύνσεις της οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής».

Σε αυτό το πλαίσιο, η Ο.Κ.Ε. αποτελεί εκφραστή της θεσμοθετημένης ελληνικής κοινωνίας και θεωρεί ότι εκφράζοντας το σύνολο των κοινωνικών εταίρων έχει την από το νόμο υποχρέωση, αλλά, κυρίως, την υποχρέωση απέναντι στην ελληνική κοινωνία και πολιτεία να τοποθετηθεί επί του πιο σημαντικού σχεδίου διαρθρωτικών παρεμβάσεων που είναι το Γ' Κ.Π.Σ.

Οι τοποθετήσεις της Ευρωπαϊκής Ο.Κ.Ε. για την Αειφόρο Αστική Ανάπτυξη

Κατά την τελευταία δεκαετία, διεξάγεται, σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, η προσπάθεια ένταξης της αστικής διάστασης στο πλαίσιο των κοινοτικών πολιτικών και ιδίως της ενίσχυσης από τα Διαρθρωτικά Ταμεία. Μία πρώτη σημαντική προσέγγιση της προβληματικής μιας ευρωπαϊκής πολιτικής που αφορά στα αστικά κέντρα γίνεται στην Πράσινη Βίβλο της Επιτροπής για το αστικό περιβάλλον το 1990, ενώ από το 1996 υπάρχει η Έκθεση για την αειφορία των ευρωπαϊκών πόλεων, που εκπονήθηκε από ομάδα εμπειρογνομώνων.

Το ίδιο έτος η Επιτροπή εφιστούσε την προσοχή όλων των θεσμικών οργάνων στο πολεοδομικό θέμα με την ανακοίνωση «Η πολεοδομική προβληματική: προσανατολισμοί για μια ευρωπαϊκή συζήτηση». Η Ανακοίνωση αυτή προκάλεσε έντονο ενδιαφέρον στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών που κάλεσαν την Επιτροπή να αναπτύξει περαιτέρω την πρωτοβουλία της. Παράλληλα, η κτηθείσα πείρα από την πρωτοβουλία Urban και από τα πρότυπα πειραματικά έργα Urban τροφοδότησε τη γενική συζήτηση σε θέματα πολιτικής για τον αστικό χώρο.

Το αποτέλεσμα της εν λόγω συζήτησης ήταν η Ανακοίνωση της Επιτροπής «Αειφόρος αστική ανάπτυξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση: ένα πλαίσιο δράσης»², στην οποία καθορίστηκε η θέση της Επιτροπής

σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο θα μπορούσαν μελλοντικά να εξελιχθούν οι ενέργειες στον αστικό χώρο.

Ως εκ τούτου, η Ευρωπαϊκή Ο.Κ.Ε. έχει εκδώσει μία σειρά Γνωμών, που αφορούν στον Αστικό Χώρο. Οι σημαντικότερες από αυτές είναι οι εξής:

1. Γνωμοδότηση σχετικά με την «Ευρώπη 2000+ Χωροταξική συνεργασία για την Ευρώπη». ΕΕ, C 133 της 31/5/1995, σελ. 4.
2. Γνωμοδότηση για το «Ρόλο της ΕΕ στον πολεοδομικό τομέα». ΕΕ, C 30 της 30/1/1997.
3. Γνωμοδότηση για τη «Βιώσιμη ανάπτυξη στον τομέα της πολεοδομίας στην Ευρώπη». CES 983/1997.
4. Γνωμοδότηση για την Ανακοίνωση της Επιτροπής με θέμα «Η πολεοδομική προβληματική: προσανατολισμοί για μια ευρωπαϊκή συζήτηση». CES 117/1998.
5. Γνωμοδότηση για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς τα κράτη μέλη σχετικά με τους προσανατολισμούς που αφορούν την κοινοτική πρωτοβουλία για την οικονομική και κοινωνική αναζωογόνηση των πόλεων και των γειτονικών ζωνών σε κρίση προκειμένου να προωθηθεί η βιώσιμη αστική ανάπτυξη – URBAN». CES 1134/1999.
6. Γνωμοδότηση με θέμα «Αειφόρος αστική ανάπτυξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση: ένα πλαίσιο δράσης». CES 951/1999.

2. Βλ. Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, αριθ. C 368 της 20/12/1999, σ. 62.

Η παρούσα Γνώμη της ελληνικής Ο.Κ.Ε., επί των τριών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων της Πρωτοβουλίας Urban II, λαμβάνει σοβαρά υπόψη της τις θέσεις της ευρωπαϊκής Ο.Κ.Ε., όπως αυτές εκφράζονται στο πλαίσιο των παραπάνω Γνωμοδοτήσεων.

Η παρούσα Γνώμη οργανώνεται σε έξι μέρη, συμπεριλαμβανομένης και της Εισαγωγής. Στο Δεύτερο Μέρος παρουσιάζονται, περιληπτικά, τα τρία Επιχειρησιακά Προγράμματα που θα υλοποιηθούν στο πλαίσιο της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας Urban II. Στο Τρίτο Μέρος γίνεται μια σύντο-

μη αναφορά στο πλαίσιο δράσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αειφόρο αστική ανάπτυξη. Στο Τέταρτο Μέρος γίνεται η γενική αξιολόγηση των ΕΠ. Στο Πέμπτο Μέρος διατυπώνονται ορισμένες ειδικές παρατηρήσεις. Στο Έκτο και τελευταίο μέρος διατυπώνονται ορισμένες προτάσεις με σκοπό την αποδοτικότερη αξιοποίηση της Πρωτοβουλίας Urban από όλους τους αρμόδιους φορείς. Οι θέσεις της Ο.Κ.Ε., που διατυπώνονται στην παρούσα Γνώμη, **αποτελούν μια συνεισφορά στον κοινωνικό διάλογο**, που θα πρέπει να διεξάγεται συνεχώς, γύρω από το Γ' Κ.Π.Σ., και μπορούν να συμβάλουν στην αποτελεσματικότερη εφαρμογή του.

Β. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ URBAN II 2000 - 2006

Τα αστικά κέντρα της Ελλάδος χαρακτηρίζονται από μια σειρά δυναμικών στοιχείων και προβλημάτων που παραπέμπουν, ταυτόχρονα, τόσο σε ευκαιρίες, όσο και σε περιορισμούς της ανάπτυξής τους. Σε σημαντικό βαθμό, τα αστικά κέντρα της χώρας παρουσιάζουν, παρά τις τεράστιες διαφορές τους ως προς το πληθυσμιακό μέγεθος, κοινά χαρακτηριστικά όσον αφορά στους μηχανισμούς ανάπτυξής τους, τόσο με την έννοια της οικονομικής, όσο και με την έννοια της χωρικής ανάπτυξης.

Σε αρκετές περιπτώσεις, οι επιλογές και οι εξελίξεις στην αναπτυξιακή διαδικασία, οδηγούν στην δημιουργία ιδιαίτερα κρίσιμων προβλημάτων στα αστικά κέντρα συνολικά ή σε επιμέρους περιοχές τους. Πολλές φορές τα προβλήματα αυτά δημιουργούνται ανεξάρτητα από το μέγεθος των συγκεκριμένων αστικών κέντρων. Μάλιστα, ορισμένες φορές η έκταση των προβλημάτων είναι αντιστρόφως ανάλογη με το μέγεθος των αστικών κέντρων ή των περιοχών τους.

Με βάση τα προβλήματα που παρουσιάζει ο αστικός χώρος σε περιβαλλοντικά, πολεοδομικά, οικονομικά και κοινωνικά υποβαθμισμένες ενότητες, επιλέγονται τρεις αστικές περιοχές που, αν και βρίσκονται σε διαφορετικές πόλεις, έχουν κοινό χαρακτηριστικό τη συγκέντρωση στοιχείων υποβάθμισης του περιβάλλοντος, αντιμετωπίζουν πρόβλημα στον αστικό τους ιστό, το παραγωγικό τους δυναμικό βρίσκεται σε μια παρατεταμένη διαδικασία αναδιάρθρωσης

και ανασχηματισμού, με αποτέλεσμα την απώλεια θέσεων απασχόλησης και την αύξηση της ανεργίας των κατοίκων τους.

Πρόκειται για το Δήμο του Περάματος στο Πολεοδομικό Συγκρότημα Πρωτεύουσας, για την περιοχή Αγίας Τριάδας στο δήμο Ηρακλείου Κρήτης και για συγκεκριμένες γειτονιές στο δήμο Κομοτηνής στη Θράκη.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Οικονομικής και Κοινωνικής Αναζωογόνησης των Υποβαθμισμένων Περιοχών του Δυτικού Παραλιακού Μετώπου Ηρακλείου Κρήτης

Οι στόχοι του Επιχειρησιακού Προγράμματος προωθούνται μέσω τεσσάρων (4) Αξόνων Προτεραιότητας, οι οποίοι εξειδικεύονται σε επιμέρους Μέτρα. Στη συνέχεια, παρουσιάζονται συνοπτικά οι στόχοι και οι δράσεις που προβλέπονται στο πλαίσιο καθενός από τους τέσσερις (4) Άξονες Προτεραιότητας.

Άξονας Προτεραιότητας 1:

«Πολυλειτουργική αναβάθμιση αστικών περιοχών – προστασία περιβάλλοντος»

Γενικός στόχος της Προτεραιότητας είναι η ριζική αναδιάρθρωση του χώρου των υποβαθμισμένων περιοχών του δυτικού παραλιακού μετώπου του Ηρακλείου, καθώς και η πολυλειτουργική αναβάθμιση

της αστικής περιοχής, με γνώμονα την προσαρμία του περιβάλλοντος.

Τα μέτρα που εντάσσονται στον Άξονα Προτεραιότητας 1, αφορούν στη δραστηκή αλλαγή των χρήσεων γης και της φυσιογνωμίας του παραλιακού μετώπου, με τη δημιουργία αφενός ενός δικτύου δραστηριοτήτων πολιτισμού και αφ' ετέρου της αναβάθμισης της ποιότητας του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, του αστικού εξοπλισμού της περιοχής και του περιβάλλοντος εν γένει. Η εν λόγω Προτεραιότητα υλοποιείται μέσω των ακόλουθων τριών Μέτρων:

- 1.1. Κτιριακό συγκρότημα Μουσείου Φυσικής Ιστορίας Κρήτης,
- 1.2. υποδομές υποστήριξης και διασύνδεσης δικτύου πολιτιστικών δραστηριοτήτων και
- 1.3. ολοκληρωμένη πολεοδομική παρέμβαση στον αστικό ιστό της περιοχής μελέτης και πιλοτικές εφαρμογές.

Η Προτεραιότητα συμμετέχει στον προϋπολογισμό του Προγράμματος με ποσοστό 38,79%, που αντιστοιχεί σε 4.500 εκ. ευρώ.

Άξονας Προτεραιότητας 2: «Στήριξη Επιχειρηματικών Δραστηριοτήτων – καινοτομία»

Η Προτεραιότητα 2 αφορά στην επεξεργασία μέτρων που θα στηρίξουν νέες επιχειρηματικές δραστηριότητες και θα εκσυγχρονίσουν τις υπάρχουσες, ενώ παράλληλα θα ενισχύσουν την απασχόληση. Ο Άξονας περιλαμβάνει το Μέτρο:

- 2.1. Στήριξη – ενίσχυση μικρών επιχειρήσεων

Το **Μέτρο 2.1.** αναφέρεται στην οικονομική υποβοήθηση Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων (ΠΜΕ), καθώς και την προσέλκυση επιχειρήσεων που θα μετεγκατασταθούν από τις άλλες περιοχές. Η απαραίτητη κατάρτιση και υποστήριξη των νέων επιχειρηματιών παρέχεται από το Μέτρο 3.1 της Προτεραιότητας 3 του Προγράμματος.

Ειδικότερα το Μέτρο περιλαμβάνει τις παρακάτω **Δράσεις:**

- 2.1.1. Προσφορά οικονομικών κινήτρων για τη δημιουργία νέων Π.Μ.Ε.,
- 2.1.2. προσέλκυση επιχειρήσεων που θα μετεγκατασταθούν από άλλες περιοχές και
- 2.1.3. προσφορά οικονομικών κινήτρων για την ενίσχυση και τον εκσυγχρονισμό υπαρχουσών Π.Μ.Ε.

Η Προτεραιότητα συμμετέχει στον προϋπολογισμό του Προγράμματος με ποσοστό 17,24%, που αντιστοιχεί σε 2.000 εκ. ευρώ.

Άξονας Προτεραιότητας 3: «Κατάρτιση – καταπολέμηση της ανεργίας - ισότητα»

Η Προτεραιότητα 3 περιλαμβάνει ενέργειες, που αφενός δημιουργούν την υποδομή για την εγκατάσταση και αφετέρου υποστηρίζουν τη λειτουργία δομών κοινωνικής στήριξης που θα βελτιώσουν τις δεξιότητες των εργαζομένων, θα καταπολεμήσουν την ανεργία και θα ενισχύσουν την κοινωνική συνοχή των ομάδων που αντιμετωπίζονται.

ζουν κοινωνική απομόνωση και αποκλεισμό (ηλικιωμένους, γυναίκες, νέους, ευπαθείς κοινωνικές ομάδες κ.λπ.). Στον εν λόγω άξονα περιλαμβάνονται τρία Μέτρα:

- 3.1.** Ενίσχυση απασχόλησης και δημιουργικότητας,
- 3.2.** νέες δομές κοινωνικής στήριξης ευπαθών κοινωνικών ομάδων και
- 3.3.** δημιουργία κέντρου κατάρτισης σε θέματα περιβάλλοντος.

Στο πλαίσιο του **Μέτρου 3.1.** επιδιώκεται η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, της απασχόλησης και της δημιουργικότητας των κατοίκων της περιοχής μελέτης. Παράλληλα, επιδιώκεται η ευαισθητοποίηση των κατοίκων σε θέματα που αφορούν στην ποιότητα ζωής και στο περιβάλλον. Ειδικότερα το Μέτρο περιλαμβάνει τις παρακάτω **Δράσεις**:

3.1.1. Δημιουργία συμβουλευτικού κέντρου απασχόλησης και επιχειρηματικότητας και μικρών εργαστηρίων, εμβαδού περίπου 300 τ.μ. Η συγκεκριμένη δομή αποσκοπεί στην παροχή βοήθειας συμβουλευτικού χαρακτήρα στους κατοίκους της περιοχής, έτσι ώστε να βρουν διεξόδους απασχόλησης και να αναπτύξουν επιχειρηματικές δράσεις.

3.1.2. Δημιουργία κέντρου γειτονιάς, εμβαδού περίπου 350 τ.μ. το οποίο θα περιλαμβάνει: α) κέντρο πληροφόρησης, β) εργαστήριο πληροφορικής, γ) γραφείο επαγγελματικού προσανατολισμού και δ) αίθουσα πολλαπλών χρήσεων. Οι παρεχόμενες υπηρεσίες απευθύνονται στους νέους, τις γυναίκες και μέλη των υπόλοιπων κοινωνικών ομάδων, που ενώ έχουν διάθεση

για δημιουργική απασχόληση, αδυνατούν να αναπτύξουν τα ενδιαφέροντά τους και τις γνώσεις τους.

3.1.3. Δημιουργία κέντρου ενημέρωσης και ένταξης αλλοδαπών μεταναστών, παλινοστούντων και τσιγγάνων, συνολικής έκτασης 50 τ.μ. Η συγκεκριμένη δομή αποσκοπεί στην παροχή βοήθειας συμβουλευτικού χαρακτήρα στις παραπάνω ομάδες του πληθυσμού, που ζουν στην περιοχή, έτσι ώστε να μπορέσουν να ενταχθούν στην τοπική και γενικότερα στην ελληνική κοινωνία. Στην δράση περιλαμβάνονται προγράμματα εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας.

3.1.4. Ενέργειες κατάρτισης προσανατολισμένες στις ελλείψεις που παρουσιάζει το εργατικό δυναμικό της περιοχής. Η Δ.Α. της Πρωτοβουλίας θα προσδιορίσει το σύστημα διαχείρισης αυτών των Ενεργειών κατάρτισης.

Βασικές προτεραιότητες του **Μέτρου 3.2.** αποτελούν η παροχή υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας και πρόνοιας σε ευπαθείς κοινωνικές ομάδες, η στήριξη μονογονεϊκών οικογενειών και των εργαζόμενων μητέρων, η υποστήριξη των κακοποιημένων γυναικών, των αστέγων και των ατόμων με παρεκκλίνουσα συμπεριφορά, η υποστήριξη των ατόμων τρίτης ηλικίας. Ειδικότερα το Μέτρο περιλαμβάνει τις παρακάτω **Δράσεις**:

3.2.1. Δημιουργία Κέντρου κοινωνικής πρόνοιας για ηλικιωμένους, με προβλεπόμενο εξυπηρετούμενο αριθμό 100 ατόμων, ενώ οι παρεχόμενες υπηρεσίες περιλαμβάνουν παροχή βοήθειας από εξειδικευμένο προσωπικό.

3.2.2. Δημιουργία Συμβουλευτικού Σταθμού Οικογένειας . Οι παρεχόμενες υπηρεσίες περιλαμβάνουν στήριξη μονογονεϊκών οικογενειών, κακοποιημένων γυναικών, αστέγων και ατόμων με παρεκκλίνοσα συμπεριφορά και παροχή συμβουλευτικής ως προς τους φορείς στους οποίους μπορούν να αποταθούν (π.χ. Ξενώνες, κέντρα υγείας κ.λπ.). Για τη λειτουργία του σταθμού είναι δυνατόν να υπάρξει συνεργασία και συμπληρωματικότητα με το Κέντρο Φροντίδας Οικογένειας που λειτουργεί σε γειτονική περιοχή. Οι παρεχόμενες υπηρεσίες περιλαμβάνουν παροχή βοήθειας από εξειδικευμένο προσωπικό.

3.2.3. Δημιουργία Παιδικού Σταθμού . Η λειτουργία του Παιδικού Σταθμού θα συμβάλλει στη στήριξη των μονογονεϊκών οικογενειών, αλλά και γενικότερα των γυναικών, που έχουν ανάγκη και πρόθεση να εργαστούν και αδυνατούν να το κάνουν λόγω των αυξημένων ευθυνών για τη φροντίδα των παιδιών τους. Επιπλέον, με τη λειτουργία του Παιδικού Σταθμού θα προκύψουν θέσεις απασχόλησης για κατοίκους της περιοχής, ιδιαίτερα για τις γυναίκες. Οι παρεχόμενες υπηρεσίες περιλαμβάνουν παροχή βοήθειας από εξειδικευμένο προσωπικό.

Η λειτουργία των δομών αυτών θα στηριχθεί από το Δήμο και θα συνεχιστεί μετά το πέρας του Προγράμματος της Κ.Π. Urban II.

Το Μέτρο 3.3., όπως και το σύνολο της προτεραιότητας 3, εστιάζεται σε προβλήματα κοινωνικού χαρακτήρα. Η ιδιαιτερότητα έγκειται στην καθοδήγηση της κατάρτισης προς το περιβάλλον όπου αναπτύσσεται τα τελευταία χρόνια μια δυναμική

αγορά εργασίας. Για το λόγο αυτό το Μέτρο έχει έντονα περιβαλλοντική κατεύθυνση.

Ειδικότερα το Μέτρο περιλαμβάνει τις παρακάτω **Δράσεις** :

3.3.1. Ανακατασκευή ήδη υπάρχοντος κτιρίου (ανακατασκευή και διαμόρφωση του δυτικού τμήματος της «Παλιάς Ηλεκτρικής») για τη χρησιμοποίηση του ως κέντρου κατάρτισης. Η δράση 3.3.1. αφορά στην ανακατασκευή και διαμόρφωση υπάρχοντος κτιρίου συνολικής έκτασης 550 τ.μ. με τον απαραίτητο εξοπλισμό για τη δημιουργία κέντρου για την κατάρτιση ανέργων της περιοχής Αγίας Τριάδας, Αγίου Μηνά και Καμινίων σε θέματα περιβάλλοντος και φυσικών οικοσυστημάτων με τη βοήθεια των πολυμέσων και των νέων τεχνολογιών.

3.3.2. Ενεργοποίηση του Κέντρου Κατάρτισης ειδικά σε θέματα περιβάλλοντος.

Για τη δράση 3.3.2. που αφορά την κατάρτιση, ομάδα στόχος είναι οι άνεργοι χαμηλού ή μέσου εκπαιδευτικού επιπέδου, που ενδιαφέρονται να ασχοληθούν με την προστασία και ανάδειξη του περιβάλλοντος, έτσι ώστε να μπορούν να αναλάβουν τη συνοδεία ομάδων επισκεπτών στις περιοχές οικολογικού ενδιαφέροντος της Κρήτης (δάση, μονοπάτια, καταφύγια πουλιών κ.λπ.). Επίσης, θα γίνει κατάρτιση στη δημιουργία και παραγωγή αντικειμένων από φυσικά υλικά, με απώτερο στόχο τη δημιουργία μικρών επιχειρήσεων χειροτεχνίας.

Η βαρύτητα του άξονα καθορίζεται στο 37,93% του συνολικού κόστους του προγράμματος, που αντιστοιχεί σε 4.400 εκ. ευρώ.

Άξονας Προτεραιότητας 4: «Τεχνική βοήθεια»

Για την επιτυχία των στόχων του ΕΠ, την έγκαιρη υλοποίηση της παρέμβασης καθώς και την εξασφάλιση της μέγιστης αποτελεσματικότητας, συμπληρωματικότητας και χρηστής διαχείρισης των πόρων, είναι απαραίτητη η ενίσχυση της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης της Κ.Π. URBAN II και, μέσω αυτής, των Τελικών Δικαιούχων.

Η βαρύτητα του άξονα καθορίζεται στο 6% περίπου του συνολικού κόστους του προγράμματος, που αντιστοιχεί σε 700 χιλ. ευρώ.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Κομοτηνή Βιώσιμη Πόλη για Όλους 2001-2006»

Άξονας Προτεραιότητας 1: «Πολυλειτουργική και Οικολογική Αστική Ανάπλαση»

Στην Προτεραιότητα αυτή εντάσσονται παρεμβάσεις που αφορούν στο φυσικό χώρο της πόλης και αποτελούν το μεγαλύτερο μέρος των υποδομών – έργων – κατασκευών του προγράμματος. Για το σχεδιασμό των ενεργειών και δράσεων λαμβάνονται υπόψη τόσο η κατάσταση του περιβάλλοντος των περιοχών παρέμβασης, όσο και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και οι ανάγκες των κατοίκων τους. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις στρατηγικές παρεμβάσεις ανάπλασης του δημόσιου χώρου υποβαθμισμένων γειτονιών, στην ανάδειξη του υφιστάμενου αστικού ιστού, στον οικολογικό εμπλουτισμό του αστικού χώρου και την προστασία του περιβάλλοντος.

Η εν λόγω Προτεραιότητα υλοποιείται μέσω των ακόλουθων τριών Μέτρων:

- 1.1.** Παρεμβάσεις ανάπλασης υποβαθμισμένων περιοχών,
- 1.2.** ανάδειξη αστικού ιστού και
- 1.3.** προστασία του περιβάλλοντος.

Στο πλαίσιο του **Μέτρου 1.1.** περιλαμβάνονται **Πράξεις** που αναφέρονται:

1.1.1. Στην ανάπλαση των δημοσίων χώρων της περιοχής ΕΚΤΕΝΕΠΟΛ (περιοχή κατοικίας μεταναστών). Οι προβλεπόμενες παρεμβάσεις περιλαμβάνουν τη δημιουργία χώρων πρασίνου, παιδότοπου και χώρων περιπάτου και ανάπαυσης. Ο χώρος θα εξοπλιστεί επίσης με τα κατάλληλα στοιχεία αστικού εξοπλισμού (πλακοστρώσεις, φυτεύσεις, καθιστικά, δημόσιο φωτισμό κ.ά.). Στόχος είναι να δημιουργηθεί ένας δημόσιος χώρος επαρκώς εξοπλισμένος και άρτιος αισθητικά που θα αναβαθμίσει την ποιότητα ζωής των κατοίκων, θα ενισχύσει το αίσθημα ασφάλειας και θα υποβοηθήσει την ανάπτυξη κοινοτικού πνεύματος μεταξύ των νέων κατοίκων, θα βελτιώσει τη συνολική λειτουργικότητα της πόλης και θα συμβάλει στον περιορισμό των φαινομένων της χωρικής απομόνωσης και περιορισμού ευπαθών πληθυσμιακών ομάδων.

1.1.2. Σε παρεμβάσεις ανάπλασης και ολοκλήρωσης δημόσιου χώρου βόρειας γειτονιάς Μουσουλμάνων. Προβλέπεται η διαμόρφωση του δημοσίου χώρου κατά μήκος του άξονα Εγνατία, που διασχίζει τη βόρεια γειτονιά των Μουσουλμάνων και που σύμφωνα με τις υπάρχουσες

πολεοδομικές και κυκλοφοριακές μελέτες προορίζεται να λειτουργήσει ως κύριος οδικός άξονας, ο οποίος θα συνδέει το βόρειο με το δυτικό τμήμα της πόλης. Οι παρεμβάσεις αφορούν ένα συνολικό μήκος 800 μ. και περιλαμβάνουν έργα ανάπλασης οδού, διαμόρφωσης πεζοδρόμων, δημόσιο φωτισμό, αστικό εξοπλισμό και λοιπές εργασίες, όπως φυτεύσεις κ.λπ. Στο έργο δεν περιλαμβάνεται η συμπλήρωση των δικτύων ύδρευσης, αποχέτευσης κ.λπ., τα οποία θα κατασκευαστούν με δαπάνες του Δήμου.

1.1.3. Σε μέτρα ήπιας κυκλοφορίας (ανοιχτοί πεζόδρομοι, σήμανση, κ.λπ.) στη ζώνη παρέμβασης, τα οποία θα βασιστούν στα πορίσματα της πρόσφατα εκπονηθείσης (2000) Κυκλοφοριακής Μελέτης για το σύνολο της πόλης και θα εξειδικεύσουν τις προτεινόμενες από αυτήν παρεμβάσεις. Ιδιαίτερη μέριμνα θα ληφθεί για τη διευκόλυνση της κίνησης ατόμων με κινητικά προβλήματα. Προβλέπονται επίσης σημειακές παρεμβάσεις στο οδόστρωμα, διαμόρφωση πεζοδρόμων, διαβάσεων, ραμπών για άτομα με κινητικά προβλήματα, κατάλληλη σήμανση και φωτισμός.

Στο πλαίσιο του **Μέτρου 1.2.** προβλέπονται οι ακόλουθες κατηγορίες **Πράξεων:**

1.2.1. Ανασυγκρότηση άξονα πρώην κοίτης ποταμού Μπουκλουτσά.

Κατά μήκος του άξονα της πρώην κοίτης του Μπουκλουτσά (χείμαρρος που διέσχιζε παλιότερα την πόλη) έχουν εγκατασταθεί ή προβλέπεται να εγκατασταθούν δημόσια κτίρια και εγκαταστάσεις πολιτισμού, αναψυχής και αθλητισμού (κτίριο Νομαρχίας, κτίριο Ιδρύματος Παπανικολάου, Μητροπολιτικό Μέγαρο, Διεύθυνση

Αστυνομίας, Λέσχη Αξιωματικών, δημοτικό άλσος Αγίας Παρασκευής, χώρος για κτίριο πολλαπλών χρήσεων, χώροι στάθμευσης, πάρκο κυκλοφοριακής αγωγής, ιδιωτικός, χώρος λαϊκής αγοράς, κολυμβητήριο, κλειστό γυμναστήριο). Ο άξονας αυτός έχει συνολικό μήκος 1.500 μ. και καταλαμβάνει νευραλγική θέση στον πολεοδομικό ιστό. Οι εγκαταστάσεις του άξονα, ενώ αποτελούν το σημαντικότερο εξοπλισμό κοινωνικών και δημόσιων χώρων για την πόλη, είναι χωροθετημένες ασύνδετα μεταξύ τους, χωρίς λειτουργική οργάνωση του δημόσιου χώρου και τελικά δεν αναδεικνύονται σε στοιχείο συγκρότησης και αστικού χώρου. Βεβαίως, υπάρχουν ακόμη αδόμητες εκτάσεις, οι οποίες με κατάλληλο σχεδιασμό των παρεμβάσεων θα αποκαταστήσουν τη συνοχή της ζώνης, συμβάλλοντας έτσι στην ανάδειξη ενός δυναμικού γραμμικού κέντρου δημόσιας ζωής. Είναι επίσης ιδιαίτερα θετικό το ότι η ζώνη αυτή αποτελεί το συνδετήριο άξονα των υποβαθμισμένων βορειοανατολικών περιοχών κατοικίας των τσιγγάνων και μουσουλμάνων, στους οποίους υλοποιούνται σημαντικές δράσεις του Προγράμματος, αποκαθιστώντας έτσι τη συνοχή του αστικού χώρου και συμβάλλοντας αποφασιστικά στην ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και εξάλειψη των θυλάκων περιθωριοποίησης.

1.2.2. Μνημείο Ευρωπαϊκής Ιδέας. Ένα μνημείο για το Ευρωπαϊκό ιδεώδες θα αποτελέσει χαρακτηριστικό σημείο αναφοράς και προσανατολισμού στον αστικό ιστό. Ο δημιουργός του θα αναδειχθεί μετά από πανευρωπαϊκό καλλιτεχνικό διαγωνισμό ιδεών.

1.2.3. Διαχείριση στάθμευσης οχημάτων και κυκλοφορίας πεζών. Η δια-

χείριση της στάθμευσης και της κυκλοφορίας των πεζών στις κεντρικές και περιφερειακές περιοχές του κέντρου θα βασιστεί στα πορίσματα της πρόσφατα εκπονηθείσας (2000) Κυκλοφοριακής Μελέτης για το σύνολο της πόλης και θα εξειδικεύσει τις προτεινόμενες από αυτήν παρεμβάσεις.

1.2.4. Αποκατάσταση αξιόλογων κτιρίων στην ιστορική παραδοσιακή αγορά. Οι παρεμβάσεις θα αφορούν στη συντήρηση-αποκατάσταση κελυφών ιδιωτικών κτιρίων (προσόψεις και στέγες), και θα γίνουν στο πλαίσιο ενός γενικότερου σχεδιασμού, με αξιοποίηση των συμπερασμάτων και της καταγραφής στοιχείων από την Μελέτη Ανάπλασης του ιστορικού εμπορικού κέντρου (1997). Η δράση κατατάσσεται στις «κρατικές ενισχύσεις» σύμφωνα με τον Κανόνα «ήσσονος σημασίας» ενισχύσεων ή του Κανόνα 70 ή άλλου τρόπου ενίσχυσης που θα προταθεί στην Ε.Ε.

1.2.5. Κατάρτιση τεχνιτών - μα - στόρων σε τεχνικές έργων αστικής ανάπλασης που θα εστιασθεί σε οικολογικές και παραδοσιακές τεχνικές αστικής ανάπλασης. Θα καταρτιστούν σε θεωρητική βάση με σεμινάρια και στη συνέχεια θα κάνουν «πρακτική στη δουλειά» συμμετέχοντας στα έργα ανάπλασης του προγράμματος. Οι καταρτίσεις θα αποδώσουν στο εργασιακό δυναμικό της πόλης εξειδικευμένους τεχνίτες και μάστορες.

Στο **Μέτρο 1.3.** περιλαμβάνονται οι ακόλουθες κατηγορίες **Πράξεων:**

1.3.1. Οικολογική μετατροπή πρώην χώρου απορριμμάτων σε αστικό άλσος.

Ο χώρος είναι χαρακτηρισμένος ως χώρος πρασίνου από το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο της Κομοτηνής. Στον πρώην χώρο απόρριψης, σε συνέχεια με τη ζώνη Μπουκλουτσά, έχουν υλοποιηθεί μέχρι σήμερα βασικές χωματουργικές εργασίες εξυγίανσης, περίφραξη του χώρου και υποδομή περίπτερου εισόδου. Η παρούσα παρέμβαση θα αποκαταστήσει το φυσικό περιβάλλον με φυτεύσεις κατάλληλων δέντρων και φυτών, αποδίδοντας στην πόλη ένα φυσικό πνεύμονα. Επίσης, θα προωθήσει τη χρήση ήπιων μορφών ενέργειας και την εξοικονόμηση ύδατος με τη λειτουργία καινοτόμων συστημάτων δημόσιου φωτισμού και άρδευσης. Εκτός των φυτεύσεων προβλέπεται κατασκευή παιδότοπου, συστήματος άρδευσης, φωτισμός με αυτοδύναμα φωτοβολταϊκά κύτταρα και στοιχειώδης αστικός εξοπλισμός. Για την άρδευση θα εξασφαλιστεί νερό με επιτόπου γεωτρήσεις και κατασκευή ταμιευτήρων βρόχινου νερού.

1.3.2. Πρόγραμμα «ανακύκλωση στην πόλη».

Προβλέπεται η διαχείριση και ο διαχωρισμός των απορριμμάτων στην πηγή από τους ίδιους τους κατοίκους, μέσω του προγράμματος «ανακύκλωση στην πόλη» για γυαλί, χαρτί, πλαστικά και αλουμίνιο, που θα συμπληρώσει το γενικότερο πρόγραμμα ανακύκλωσης υλικών που προγραμματίζεται στο πλαίσιο βελτίωσης των υποδομών σε περιφερειακό επίπεδο. Η ενέργεια αυτή περιλαμβάνει το γενικό σχεδιασμό της εφαρμογής του προγράμματος, την προμήθεια και τοποθέτηση κάδων διαχωρισμού απορριμμάτων στην κεντρική αλλά και στην ευρύτερη περιοχή, και την προμήθεια ειδικών οχημάτων αποκομιδής. Το κύκλωμα θα ολοκληρωθεί με την εμπλοκή

ιδιώτη, που θα αναδειχθεί κατόπιν πρόσκλησης και ο οποίος θα δημιουργήσει κατάλληλη υποδομή υποδοχής και περαιτέρω επεξεργασίας προς διάθεση των απορριμμάτων. Δεν πρόκειται για δράση συγχρηματοδότησης αλλά για προσέλκυση ιδιωτικής επένδυσης (σύμπραξη) με κίνητρα που θα προέλθουν από την παρέμβαση του αστικού προγράμματος (παραγωγή δράση).

1.3.3. Κατάρτιση προσωπικού δημοτικής υπηρεσίας αποκομιδής - διαχείρισης απορριμμάτων.

Η υλοποίηση του προγράμματος «Ανακύκλωση στην πόλη» (Πράξη 2) θα απαιτήσει καταρτισμένο προσωπικό στην ανακύκλωση, στην αποκομιδή και στο διαχωρισμό των απορριμμάτων. Ωστόσο, το σύνολο του προσωπικού, παλιού και νέου, θα καταρτιστεί σε θέματα ανακύκλωσης και ελαχιστοποίησης των απορριμμάτων με στόχο την «εκ των έσω» κατ' αρχήν υποστήριξη του γενικού προγράμματος. Η κατάρτιση θα γίνει με σύντομο εντατικό σεμινάριο κατάρτισης το οποίο θα περιλαμβάνει και πρακτική εφαρμογή για την απόκτηση της απαραίτητης εμπειρίας.

Η Προτεραιότητα συμμετέχει στον προϋπολογισμό του Προγράμματος με ποσοστό 33,20%, που αντιστοιχεί σε 4.115 εκατομμύρια ευρώ.

Άξονας Προτεραιότητας 2: «Ενθάρρυνση της Επιχειρηματικότητας»

Η Προτεραιότητα αυτή περιλαμβάνει την ανάπτυξη δράσεων σχετικών με την ενίσχυση της απασχόλησης και τη δημιουργία θεσμών για τη μόνιμη παρακολούθηση της εξέλιξης των κοινωνικοοικονομικών

μεγεθών που χαρακτηρίζουν το επίπεδο ζωής στη ζώνη παρέμβασης, αλλά και στην πόλη γενικότερα. Συνδυάζεται με τη βελτίωση των δεξιοτήτων των απασχολούμενων και δίνει ιδιαίτερο βάρος σε πληθυσμιακές ομάδες που πλήττονται ιδιαίτερω, όπως τσιγγάνοι, άνεργοι νέοι, γυναίκες, κ.λπ. Η εν λόγω Προτεραιότητα υλοποιείται μέσω του ακόλουθου Μέτρου:

2.1. Επιχειρηματικές δραστηριότητες και απασχόληση

Στο Μέτρο περιλαμβάνονται οι ακόλουθες κατηγορίες **Πράξεων**:

2.1.1. Παρατηρητήριο κοινωνικοοικονομικών μεγεθών και αστικών δεικτών Habitat. Ο εν λόγω θεσμός, μέσω ερευνών εφαρμογής οικονομετρικών μοντέλων και διαρκούς παρακολούθησης συγκεκριμένων μεγεθών, συλλέγει, καταγράφει, αναλύει, παρουσιάζει διαχέει και ενημερώνει, σχολιάζει τους συντελεστές ή τα αναλυτικά δεδομένα που χαρακτηρίζουν την εκάστοτε κοινωνικοοικονομική κατάσταση ή δυναμική της πόλης. Ειδική μέριμνα θα ληφθεί και για την παρακολούθηση των μεταβολών στο οικονομικό επίπεδο, οι οποίες αφορούν στην περιοχή της πόλης στην οποία θα γίνουν οι παρεμβάσεις του Αστικού Προγράμματος (Urban II). Για το σκοπό αυτό θα εφαρμοσθούν ειδικά μοντέλα, τροφοδοτούμενα κυρίως με τακτική επί τόπου δειγματοληψία και όχι τόσο με αποστολή και λήψη ερωτηματολογίων, δεδομένης της αντικειμενικής δυσκολίας που υφίσταται, λόγω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των υπό θεώρηση πληθυσμιακών ομάδων. Πέραν των ανωτέρω, στο πλαίσιο του Παρατηρητηρίου θα δημιουργηθεί και σύστημα καταγραφής και ει δυνατόν, διατήρησης και ενίσχυσης

παραδοσιακών επαγγελμάτων³. Το Παρατηρητήριο θα υλοποιηθεί σε συνεργασία με το Εμποροβιομηχανικό Επιμελητήριο Κομοτηνής, το Εργατικό Κέντρο, το Σύνδεσμο Βιομηχανιών και Βιοτεχνιών Ροδόπης, το Σύλλογο Επιστημόνων της Μουσουλμανικής μειονότητας, τον Οργανισμό Λαϊκών Δρωμένων Κομοτηνής κ.ά.

Προκειμένου να καθορισθούν με σαφήνεια ο χαρακτήρας, οι στόχοι, οι ομάδες στόχευσης και ο τρόπος εργασίας του Παρατηρητηρίου θα απαιτηθεί η διενέργεια έρευνας και καταγραφή – ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης. Μ' αυτό τον τρόπο θα καθοριστούν με ακρίβεια τα λειτουργικά και τεχνικά χαρακτηριστικά. Προαπαιτούμενο θα είναι η διερεύνηση όλων των σχετικών στοιχείων, συμπερασμάτων και ορθών πρακτικών που προέκυψαν κατά την πραγματοποίηση ανάλογων δράσεων στο πλαίσιο άλλων Κοινοτικών Πρωτοβουλιών και προγραμμάτων (πχ TERRA, RETEX) και από τη λειτουργία παρατηρητηρίων σε άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το Παρατηρητήριο, ως λειτουργική μονάδα, θα εγκατασταθεί στη Δημοτική Επιχείρηση Ανάπτυξης Κομοτηνής (Φορέας Λειτουργίας), προκειμένου να χρησιμεύσει και για την παρακολούθηση, σε πραγματικό χρόνο, των επιπτώσεων εκ της εφαρμογής του Αστικού προγράμματος Urban II.

2.1.2. Επιχειρηματικότητα τσιγγάνων. Μέσω της παρούσας δράσης θα δο-

θεί σε τσιγγάνους της πόλης η δυνατότητα να βελτιώσουν τους όρους άσκησης των επαγγελμάτων στα οποία παραδοσιακά δραστηριοποιούνται, όπως του πλανόδιου πωλητή ή του πωλητή στις λαϊκές αγορές. Οι τρόποι παρέμβασης θα καθορισθούν μέσω εκπόνησης ειδικού συστήματος διαχείρισης ώστε να αποφευχθούν, αφ' ενός άστοχες ενέργειες που θα προκαλέσουν απώλεια πόρων και αφ' ετέρου αλλοίωση βασικών χαρακτηριστικών της ευπαθούς αυτής πληθυσμιακής ομάδας.

2.1.3. Παροχή κεφαλαίου εκκίνησης σε ανέργους για τη δημιουργία επιχειρήσεων. Ο Δήμος Κομοτηνής προτίθεται να αναλάβει πρωτοβουλία για την ενθάρρυνση ανέργων, που επιθυμούν να εισέλθουν στην απασχόληση ως νέοι επιχειρηματίες, αλλά στερούνται των απαραίτητων κεφαλαίων. Η μέθοδος ενίσχυσης που θα εφαρμοσθεί θα βασίζεται στις αρχές του χρηματοοικονομικού εργαλείου του «Κεφαλαίου εκκίνησης» και θα υλοποιηθεί μέσω του Ενιαίου Φορέα Διαχείρισης που θα λειτουργήσει ενιαία για όλες τις περιοχές παρέμβασης της Πρωτοβουλίας. Θα υποστηριχθούν άνεργοι να δημιουργήσουν νέες δραστηριότητες, κυρίως επί πεδίων νέας τεχνολογίας, αξιοποίησης παραδοσιακών προϊόντων και τεχνών κ.λπ. Η δράση, εφόσον περιλαμβάνει ενισχύσεις, κατατάσσεται στις «κρατικές ενισχύσεις» σύμφωνα με τον Κανόνα «ήσσονος σημασίας» ενισχύσεων ή του Κανόνα 70 ή άλλου τρόπου ενίσχυσης που θα προταθεί στην ΕΕ.

3. Οι πληθυσμιακές ομάδες που κατοικούν στον ανατολικό τομέα της πόλης είναι σε σημαντικό βαθμό φορείς ιδιαίτερης παράδοσης και δεξιοτήτων. Οι μεν μουσουλμάνοι διατηρούν ακόμη χειροτεχνικά επαγγέλματα, όπως του πλεξίματος καλαθιών και της επιμετάλλωσης (γανωτήδες), οι δε παλιννοστούντες έφεραν μαζί τους, από τους τόπους προέλευσης, τα δικά τους.

2.1.4. Προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης για νέους. Πρόκειται για προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης για νεοεισερχόμενους στην αγορά εργασίας νέους, τα οποία θα είναι μεικτά ή κατά φύλο, θα έχουν καινοτομικό αντικείμενο και θα είναι προσαρμοσμένα στις ανάγκες της αγοράς. Σε σχέση με τις ανάγκες αυτές, καθώς και με τις γενικότερες ευκαιρίες που προσφέρει η πόλη για απασχόληση, προβλέπονται εξειδικευμένα σεμινάρια επαγγελματικής κατάρτισης και πρακτική άσκηση για νεαρά άτομα που δεν έχουν εισέλθει ακόμη στην αγορά εργασίας. Για την υποστήριξη της ένταξης των καταρτισθέντων στην αγορά εργασίας, θα προβλεφθεί επιδότηση της απασχόλησής τους μέσω του ΟΑΕΔ.

Προκειμένου να υλοποιηθεί η δράση πρέπει να προηγηθεί καταγραφή της κατάστασης στην περιοχή παρέμβασης, όσον αφορά στα χαρακτηριστικά της ανεργίας των νέων, στις δυνατότητες απασχόλησής τους και στο είδος και την έκταση της κατάρτισης που θα απαιτηθεί ώστε να ενθαρρυνθεί η με όσο το δυνατόν καλύτερους όρους ένταξή τους στην εργασία. Με βάση την εν λόγω καταγραφή θα αποφασισθεί το περιεχόμενο της κατάρτισης και θα εκπονηθεί Πρόγραμμα και προδιαγραφές για την προκήρυξη διαγωνισμού ανάθεσης της υλοποίησης σε κατάλληλο φορέα (Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης), μέσω ενιαίου συστήματος διαχείρισης.

Μετά το πέρας της κατάρτισης και μέχρι τη λήξη της υλοποίησης του Αστικού Προγράμματος (2006) το προαναφερθέν (2.1.1) Παρατηρητήριο μέσω ειδικού προγράμματος που θα εφαρμόσει θα παρακολουθεί την πορεία των καταρτισθέντων

στην αγορά εργασίας, προς εξαγωγή των κατάλληλων συμπερασμάτων ή ακόμη και την πραγματοποίηση διορθωτικών ή συμπληρωματικών παρεμβάσεων.

2.1.5. Προγράμματα ανάπτυξης της προσωπικότητας, επαγγελματικού προσανατολισμού και κατάρτισης για το γυναικείο πληθυσμό.

Η ενέργεια απευθύνεται σε γυναίκες που βρίσκονται εκτός αγοράς εργασίας και ειδικότερα σε όσες ανήκουν σε ιδιαίτερα ευπαθείς πληθυσμιακές ομάδες, όπως:

- γυναίκες που έχουν παλιννοστήσει και δεν έχουν σταθερή απασχόληση,
- γυναίκες τσιγγάνες ή μουσουλμάνες που είναι μακροχρόνια αποκλεισμένες από την αγορά εργασίας και
- γυναίκες-αρχηγούς μονογονεϊκών οικογενειών.

Θα αξιοποιηθεί η εμπειρία και η τεχνογνωσία του Κέντρου Γυναικείας Επιχειρηματικότητας "ΕΡΓΑΝΗ" που λειτουργεί με επιτυχία στη Θεσσαλονίκη (υπάρχει κατ' αρχήν εκδήλωση διάθεσης συνεργασίας). Για την επιστημονική υποστήριξη έχει εξασφαλιστεί η συνεργασία του ΚΕΘΙ (Κέντρο Έρευνας Θεμάτων Ισότητας της Γ. Γ. Ισότητας).

Η υλοποίηση της Πράξης περιλαμβάνει:

- Σεμινάρια 6μηνης διάρκειας επαγγελματικής κατάρτισης με στόχο την επαγγελματική εξειδίκευση, την ανάπτυξη της προσωπικότητας και την απόκτηση γνώ-

σης των συνθηκών της αγοράς εργασίας (οικονομικές, νομικές κ.λπ.).

- Λειτουργία συμβουλευτικού κέντρου, στελεχωμένου με εξειδικευμένες συμβούλους σε θέματα απασχόλησης, στήριξη της επιχειρηματικότητας και παροχή συμβουλών στην έναρξη της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας.
- Καθ' όλη τη διάρκεια του Προγράμματος και την υλοποίηση των επιμέρους ενεργειών, θα περιληφθούν θέματα, με στόχο την ανάπτυξη της προσωπικότητας, την ψυχολογική στήριξη και τη γνώση των νομικά κατοχυρωμένων δικαιωμάτων τους στην οικογένεια και την εργασία.

Όπως και στην προηγούμενη περίπτωση (2.1.4), προκειμένου να υλοποιηθεί η δράση, πρέπει να προηγηθεί η καταγραφή της κατάστασης στην περιοχή παρέμβασης. Και σ' αυτή την περίπτωση, μέχρι τη λήξη της υλοποίησης του Αστικού Προγράμματος (2006), το προαναφερθέν (2.1.1) Παρατηρητήριο, μέσω ειδικού προγράμματος που θα εφαρμόσει, θα παρακολουθεί την πορεία των καταρτισθέντων στην αγορά εργασίας, προς εξαγωγή των κατάλληλων συμπερασμάτων ή ακόμη και την πραγματοποίηση διορθωτικών ή συμπληρωματικών παρεμβάσεων.

Η Προτεραιότητα συμμετέχει στον προϋπολογισμό του Προγράμματος με ποσοστό 20,41%, που αντιστοιχεί σε 2.530 εκατομμύρια ευρώ.

Άξονας Προτεραιότητας 3: «Κοινωνία των Πολιτών»

Στην Προτεραιότητα 3, που στοχεύει στη δημιουργία κεντρικής υποδομής

κοινωνικών υπηρεσιών και σε συνεργασία με τα μέλη μειονεκτουσών ομάδων και ανεξάρτητες οργανώσεις, εντάσσονται κατάλληλα οργανωτικά μέτρα και πρωτοβουλίες που αντιμετωπίζουν παράγοντες που διαμορφώνουν συνθήκες και φαινόμενα αποκλεισμού – περιθωριοποίησης ομάδων του μόνιμου πληθυσμού της πόλης. Επίσης, περιλαμβάνονται δράσεις εκσυγχρονισμού των υπηρεσιών και των πρακτικών του δήμου Κομοτηνής που βελτιώνουν την πρόσβαση στις υπηρεσίες των πολιτών.

Η Προτεραιότητα υλοποιείται με τα ακόλουθα δύο Μέτρα:

- 3.1.** Καταπολέμηση κοινωνικού αποκλεισμού και
- 3.2.** βελτίωση της πρόσβασης στις υπηρεσίες.

Στο πλαίσιο του **Μέτρου 3.1.** προβλέπονται οι εξής κατηγορίες **Πράξεων:**

3.1.1. Το πολυλειτουργικό κέντρο κοινωνικών υπηρεσιών στην κεντρική περιοχή της ζώνης Μπουκλουτσά. Θα στεγάσει, με μία πολυσυλλεκτική και πολυπολιτισμική προσέγγιση, όλες τις κοινωνικές υπηρεσίες που θα αναπτυχθούν στο πλαίσιο του URBAN II (υπηρεσίες κοινωνικής στήριξης, επιμορφωτικά προγράμματα, δράσεις ενημέρωσης, καταρτίσεις κ.λπ.). Επίσης, θα καλύψει ανάγκες για λειτουργίες που απευθύνονται στη νεολαία και στους ηλικιωμένους (στέκι νεολαίας, ΚΑΠΗ, πολιτιστικές δραστηριότητες).

3.1.2. Πρόγραμμα εκμάθησης ελληνικής γλώσσας και καταπολέμησης του αναλφαβητισμού.

Για λόγους αποτελεσματικότητας, η ενέργεια επικεντρώνεται σε ομάδες του πληθυσμού, που βρίσκονται σε ιδιαίτερα δυσμενή θέση:

- Άνεργους (άνδρες και γυναίκες) παλιννοστούντες για τους οποίους η ανεπαρκής γνώση της ελληνικής γλώσσας αποτελεί τον κύριο παράγοντα που μένουν εκτός εργασίας, όπως συχνά καταγράφεται από τους εργοδότες τους.
- Γυναίκες μουσουλμάνες που επιθυμούν την εξεύρεση εργασίας και οι οποίες αντιμετωπίζουν πρόβλημα επαρκούς χρήσης της ελληνικής γλώσσας.
- Άτομα που συμμετέχουν σε άλλες δραστηριότητες του προγράμματος, ούτως ώστε να δράσει ενισχυτικά στην ένταξή τους. Οι υπηρεσίες θα παρέχονται σε όλη τη διάρκεια του Προγράμματος (2001-2006).

Το δεύτερο μέρος των δράσεων αναφέρεται στον αναλφαβητισμό. Έχει παρατηρηθεί ότι ένα σημαντικό ποσοστό παιδιών διακεκριμένων ομάδων (παλιννοστούντες, τσιγγάνοι, μουσουλμάνοι) δεν ολοκληρώνει την υποχρεωτική εκπαίδευση για λόγους είτε οικονομικούς, είτε επειδή το οικογενειακό περιβάλλον δεν προωθεί την εκπαίδευση των παιδιών, είτε για διάφορους λόγους που αντικειμενικά λειτουργούν αποθαρρυντικά στην παραμονή των παιδιών στο σχολείο. Η παρούσα ενέργεια, η οποία θα πραγματοποιηθεί και με την κινητοποίηση εθελοντών, θα περιλαμβάνει επίσης ολοκληρωμένο πρόγραμμα υποστήριξης των παιδιών και των οικογενειών τους. Η δράση θα περιλαμβάνει μια έρευνα για την καταγραφή και ανάλυση του φαινομένου και τον προσδιορισμό των ομάδων στόχου, την ενη-

μέρωση τους, ένα πρόγραμμα ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης των εκπαιδευτικών των σχολείων και υποστήριξη με διανομή εκπαιδευτικού υλικού και ενισχυτική διδασκαλία. Τέλος, σε συνεργασία με τον τοπικό ΟΑΕΔ, θα ληφθεί μέριμνα για την αποφυγή επικαλύψεων με άλλα προγράμματα χρηματοδοτούμενα από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο.

3.1.3. Υπηρεσία κοινωνικής στήριξης και λειτουργία τηλεφώνου SOS.

Η ενέργεια αναφέρεται στη δημιουργία υπηρεσίας κοινωνικής στήριξης και λειτουργία τηλεφώνου SOS, για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας, με τη βοήθεια ειδικά εκπαιδευμένου προσωπικού (γυναικών κατά προτίμηση), καθώς και υποστήριξης μη κυβερνητικών οργανισμών, οι οποίοι ασχολούνται με επιμέρους κοινωνικά προβλήματα, όπως αλκοολισμός και ναρκωτικά. Η υπηρεσία θα στεγάζεται σε ειδικό χώρο του Πολυλειτουργικού Κέντρου Κοινωνικών Υπηρεσιών και θα συμπεριλαμβάνει και παροχή νομικών συμβουλών σε συνεργασία με τον τοπικό δικηγορικό σύλλογο και το Ευρωπαϊκό δίκτυο Legal Aid. Παράλληλα θα υπάρξει ανταλλαγή εμπειριών με άλλους Δικηγορικούς Συλλόγους της χώρας που έχουν δημιουργήσει αντίστοιχη υπηρεσία, όπως ο Δικηγορικός Σύλλογος Θεσσαλονίκης. Θα επιδιωχθεί η κινητοποίηση φοιτητών της Νομικής του Πανεπιστημίου της πόλης για εθελοντική προσφορά στη λειτουργία του κέντρου.

3.1.4. Διαπολιτισμικός παιδικός σταθμός. Σημαντική συμβολή στην προσπάθεια εξόδου της γυναίκας από το σπίτι προκειμένου να εργασθεί, αποτελεί η ύπαρξη Βρεφονηπιακών και Παιδικών Σταθμών. Ως εκ τούτου, προτείνεται η δημιουρ-

γία ενός διαπολιτισμικού παιδικού σταθμού στην ανατολική πλευρά της πόλης, σε περιοχή που κατοικείται περισσότερο από Μουσουλμάνους. Ο Σταθμός, αφ' ενός μεν θα υποστηρίξει την ενσωμάτωση των μητέρων στην ευρύτερη κοινωνία, αφετέρου δε θα βοηθήσει να αρθούν οι διαχωριστικές γραμμές μεταξύ των παιδιών των διαφόρων κοινωνικών ομάδων σε πρώιμη ηλικία.

Στο πλαίσιο του **Μέτρου 3.2.** προβλέπονται οι ακόλουθες κατηγορίες **Πράξεων:**

3.2.1. Επιχειρησιακός σχεδιασμός δημοτικών υπηρεσιών και πιστοποίηση ποιότητας κατά ISO 9001. Η μελέτη του οργανωτικού σχεδίου των δημοτικών δραστηριοτήτων θα αποτελέσει τη βάση πάνω στην οποία θα αναδιοργανωθούν οι δημοτικές υπηρεσίες, ώστε να βελτιώσουν την αποτελεσματικότητά τους. Απόδοση, ανάγκες, εξειδίκευση σε υπηρεσίες και προσωπικό και τρόπος εργασίας θα επανεξεταστούν και θα επαναδομηθούν. Επίσης, προβλέπεται να δημιουργηθεί ένα νέο γραφείο εσωτερικής υπηρεσίας που θα καθορίσει επακριβώς τα τμήματα, σε σχέση με τα έργα και θα αναπτύξει συγκεκριμένες διαδικασίες για κάθε τμήμα, ταυτόχρονα με τη δημιουργία μορφών παρακολούθησης. Επίσης, στο πλαίσιο της πράξης προβλέπεται η πιστοποίηση του μηχανισμού του Δήμου σύμφωνα με τα ισχύοντα διεθνή πρότυπα (ISO 9001/2000).

3.2.2. Κατάρτιση προσωπικού σε θέματα αειφορικής αστικής διαχείρισης-ανάπτυξης, επικοινωνίας με τον πολίτη και καινοτομίας. Για την επίτευξη των επιδιωκόμενων αποτελεσμάτων με τον πλέον πρόσφορο τρόπο μακροπρόθεσμα για το

δήμο, είναι απαραίτητη προϋπόθεση το προσωπικό να καταρτιστεί σε θέματα αστικής διαχείρισης, αειφόρου ανάπτυξης, καινοτομίας και επικοινωνίας με τον πολίτη. Ως εκ τούτου, θα πραγματοποιηθούν κύκλοι κατάρτισης του προσωπικού του Δήμου και των Δημοτικών Επιχειρήσεων.

Η Προτεραιότητα συμμετέχει στον προϋπολογισμό του Προγράμματος με ποσοστό 31,31% που αντιστοιχεί σε 3.880 εκατομμύρια ευρώ.

Άξονας Προτεραιότητας 4: «Δικτυώσεις Πληροφορικής»

Στην Προτεραιότητα 4 δίνεται έμφαση σε καινοτόμες πρακτικές και στην εφαρμογή νέων τεχνολογιών Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών. Γίνεται ευρύτατη εισαγωγή της χρήσης του Διαδικτύου και των εφαρμογών του από κατοίκους, επιχειρήσεις, σχολεία και άλλους φορείς της περιοχής παρέμβασης. Ψηφιοποιείται το πληροφοριακό υπόβαθρο της πόλης (ιστορία, χαρακτηριστικά, επικαιρότητα κ.λπ.) και αναπτύσσονται δικτυώσεις για τη διάδοσή του εντός, αλλά και εκτός της πόλης. Η Προτεραιότητα υλοποιείται με το ακόλουθο **Μέτρο: Τεχνολογίες Δικτυώσεων**

Στο πλαίσιο του παρόντος **Μέτρου** πρόκειται να υλοποιηθούν οι εξής **Πράξεις:**

4.1.1. Παροχή πρόσβασης στο Διαδίκτυο προς τους κατοίκους, τις επιχειρήσεις, τα σχολεία και άλλους φορείς. Στο πλαίσιο αυτής της Πράξης θα δημιουργηθεί «Δικτυακό Πληροφοριακό Κέντρο» το οποίο θα διαθέτει την κατάλληλη υποδομή ώστε να δίνει τη δυνατότητα στους πολίτες της

Κομοτηνής να έχουν πρόσβαση στο Διαδίκτυο και επιπροσθέτως να αξιοποιούν και άλλες υπηρεσίες, όπως Τηλεδιασκέψεις, Δικτυώσεις με άλλες πόλεις κ.λπ. Επίσης, θα δημιουργηθεί και θα συντηρείται διαρκώς Διαδικτυακή τοποθεσία (web-site) σε συνεργασία με εκείνη της Πρωτοβουλίας και στην οποία θα παρουσιάζεται το Αστικό Πρόγραμμα και τα επιτεύγματά του.

4.1.2. Ανάπτυξη Βάσης Δεδομένων και Διαδικτυακής Τοποθεσίας της πόλης. Για την εμβάθυνση στα ακριβή δεδομένα και χαρακτηριστικά της πόλης, τη διατήρηση ιστορικών στοιχείων και την προβολή αυτών θα δημιουργηθεί Βάση Δεδομένων, το περιεχόμενο της οποίας θα παρουσιάζεται μέσω Τοποθεσίας (ιστοσελίδων) της πόλης στο Διαδίκτυο (π.χ. www.komotini-polis.gr), οι οποίες θα παράγονται με προωθημένες εφαρμογές επικοινωνίας της Βάσης δεδομένων με τον Εξυπηρετητή Διαδικτύου. Όσον αφορά στο περιεχόμενο της βάσης, απαιτείται να προηγηθεί μια φάση εκτεταμένης έρευνας και καταγραφής πληροφοριών, κάθε μορφής (κείμενα, ήχοι, φωτογραφίες, εικόνες κ.λπ.).

Πέραν τούτου, όμοια με την ανωτέρω τεχνική αντιμετώπιση, θα δημιουργηθεί παράλληλη τοποθεσία για την παρουσίαση του Αστικού Προγράμματος και των εξελίξεων από την υλοποίησή του (www.komotini-urban.gr). Θα περιέχει πληροφορίες που αφορούν στη μορφή της περιοχής πριν την ανάπλαση και μετά απ' αυτή, στις επί μέρους πληθυσμιακές ομάδες και σ' οτιδήποτε αναφέρεται στον τρόπο ζωής τους, την οικονομική τους κατάσταση, τις συνήθειες και τα ήθη τους. Ο εν λόγω κόμβος θα ληφθεί φροντίδα να διαθέτει ειδικές

δυνατότητες αλληλεπίδρασης και επικοινωνίας μέσω φορμών, προκειμένου να χρησιμεύει ως εργαλείο επικοινωνίας του Urban της Κομοτηνής με αυτά των άλλων πόλεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 70 τον αριθμό.

4.1.3. Δημιουργία συστήματος μιας στάσης «Ενημέρωσης και εξυπηρέτησης του πολίτη». Για την άμεση ενημέρωση των κατοίκων και των επισκεπτών της πόλης, χωρίς την ανάγκη διάθεσης από κάθε πολίτη ειδικού εξοπλισμού, προβλέπεται η δημιουργία και εγκατάσταση συστήματος ενημέρωσης με την εγκατάσταση Πληροφοριακών σταθμών με οθόνες αφής (infokiosk) σε επίκαιρα σημεία. Οι σταθμοί θα εγκατασταθούν σε κατάλληλες θέσεις της περιοχής παρέμβασης, ώστε να εξασφαλίζεται η αξιοποίησή τους από όσο το δυνατόν μεγαλύτερο αριθμό χρηστών.

Πέραν της διάθεσης, μέσω της ανάπτυξης ειδικού λογισμικού διεπαφής, του περιεχομένου της Βάσης Δεδομένων της προηγούμενης δράσης, θα αναπτυχθεί ειδική εφαρμογή «Ενημέρωσης του πολίτη» όσον αφορά στη σχέση του με το Δήμο. Ακόμα, θα είναι εφικτή η αξιόπιστη και ταχεία πραγματοποίηση πράξεων, όπως παροχή πληροφοριών και έκδοση Πιστοποιητικών, για την πραγματοποίηση των οποίων πρέπει προς το παρόν να μεταβαίνει και να ξοδεύει σημαντικό χρόνο στις αρμόδιες υπηρεσίες. Θα ληφθεί μέριμνα για την καλαίσθητη και ευκόλως πραγματοποιήσιμη παροχή δεδομένων. Πριν τη δρομολόγηση της υλοποίησης του έργου θα απαιτηθεί η εκπόνηση σχετικής προετοιμασίας όσον αφορά στον προσδιορισμό των τεχνικών χαρακτηριστικών του συστήματος.

4.1.4. Υποδομή παραγωγής οπτικοακουστικού περιεχομένου.

Η παρούσα πράξη περιλαμβάνει την ενίσχυση μονάδων παραγωγής οπτικοακουστικού περιεχομένου το οποίο θα αφορά στην ίδια την πόλη, στους κατοίκους της και το κοινωνικό-οικονομικό γίνεσθαι, με ιδιαίτερη φροντίδα για την περιοχή εφαρμογής του Αστικού Προγράμματος. Η φιλοδοξία είναι, πέραν της παραγωγής συμβατικού υλικού επικαιρότητας, ντοκιμαντέρ κ.λπ., να αποτελέσει η εν λόγω μονάδα ένα εργαστήριο προβληματισμού, ζύμωσης και ανταλλαγής ιδεών που σχετίζονται με την ευρωπαϊκή ενοποίηση καθώς και με άλλα μείζονα θέματα της σύγχρονης ζωής όπως το Περιβάλλον, τα ανθρώπινα δικαιώματα, η ανάπτυξη της Δημοκρατίας, η Παγκοσμιοποίηση κ.ά. Η συμμετοχή των κατοίκων κρίνεται απαραίτητη για μια εκ των κάτω προς τα άνω προσέγγιση, καθώς και του Παρατηρητηρίου (Βλ. Μέτρο 2.1.) για την τροφοδότηση με στοιχεία.

Οι επιδοτήσεις θα γίνουν στο πλαίσιο του Κανόνα «ήσσονος σημασίας» ενισχύσεων ή του καν 70 ή άλλου τρόπου ενίσχυσης που θα προταθεί στην Ε.Ε.

Η Προτεραιότητα συμμετέχει στον προϋπολογισμό του Προγράμματος με ποσοστό 8,26% που αντιστοιχεί σε 1.024 εκατομμύρια ευρώ.

Άξονας Προτεραιότητας 5: «Τεχνική βοήθεια»

Η Προτεραιότητα αυτή αποβλέπει στην τεχνική υποστήριξη για την αποτελεσματική διαχείριση του Προγράμματος,

στη διευκόλυνση της εφαρμογής των επιμέρους δράσεων του, στη διεξαγωγή της εξωτερικής αξιολόγησης και στη δημοσιότητα του Προγράμματος.

Η Προτεραιότητα συμμετέχει στον προϋπολογισμό του Προγράμματος με ποσοστό 6,81% που αντιστοιχεί σε 844.667 ευρώ.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Οικονομική και Κοινωνικής Αναζωογόνησης του Περάματος 2001-2006»

Άξονας Προτεραιότητας 1:

«Πολύ-λειτουργική αναβάθμιση αστικών περιοχών – προστασία περιβάλλοντος»

Γενικός στόχος της Προτεραιότητας είναι οι παρεμβάσεις αισθητικής και λειτουργικής αναβάθμισης του αστικού περιβάλλοντος, ο περιορισμός της ρύπανσης από τις δραστηριότητες της ναυπηγοεπισκευαστικής ζώνης (NEZ) και η αξιοποίηση της πολιτιστικής και ιστορικής παράδοσης για την τόνωση της οικονομικής δραστηριότητας και της απασχόλησης στην πόλη.

Η εν λόγω Προτεραιότητα υλοποιείται μέσω των ακόλουθων δύο Μέτρων:

- 1.1.** Δημιουργία υποδομών πολιτιστικού και εκπαιδευτικού τουρισμού και αναψυχής για την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς και
- 1.2.** αναβάθμιση του περιβάλλοντος και βελτίωση ποιότητας ζωής.

Στο πλαίσιο του **Μέτρου 1.2.** περιλαμβάνονται οι εξής **Δράσεις**:

1.1.1. Καταφύγιο Παραδοσιακών και Ιστορικών Σκαφών .

Το Καταφύγιο θα εγκατασταθεί σε χώρο υπάρχοντος ναυπηγείου ξύλινων σκαφών, το οποίο θα αναλάβει, κατόπιν προκήρυξης, να επισκευάσει, να αποκαταστήσει και να συντηρήσει 5 τουλάχιστον παραδοσιακά σκάφη. Οι εργασίες αποκατάστασης θα πραγματοποιηθούν κατόπιν ειδικής μελέτης. Τα σκάφη, που θα ενταχθούν στο πρόγραμμα του Καταφυγίου, θα φιλοξενοούνται προσωρινά στο θαλάσσιο χώρο μπροστά από το ναυπηγείο και θα μεταφέρονται για μόνιμη εγκατάσταση στο Δυτικό Άκρο, εντός ή εκτός της θάλασσας. Έχει ήδη αποκτηθεί από το Δήμο Περάματος ένα παραδοσιακό σκάφος, ο Δαίδαλος (τύπου λίμπερτι, συνολικού μήκους 25 μ.) και προχωρεί η διαδικασία της παραχώρησης και άλλων από το Υπουργείο Γεωργίας. Στο ναυπηγείο, το οποίο θα αναλάβει την επισκευή των σκαφών, θα γίνει η εκπαίδευση νέων τεχνιτών (βλ. Άξονα 3, Μέτρο 3.2.) και θα είναι ανοιχτό σε σχολεία και στο κοινό γενικότερα για εκπαιδευτικές επισκέψεις. Για την εξασφάλιση καλών συνθηκών υγιεινής και ασφάλειας των επισκεπτών θα γίνουν μικρά έργα και βελτιώσεις στις υπάρχουσες εγκαταστάσεις του ναυπηγείου.

1.1.2. Μουσείο Ναυπηγικής και κέντρο αναπαράστασης και ερμηνείας της ναυμαχίας της Σαλαμίνας .

Το Μουσείο Ναυπηγικής θα εγκατασταθεί σε άμεση γειτνίαση με τη θάλασσα και θα αναδείξει τη ναυπηγική παράδοση της χώρας, στην οποία το Πέραμα έχει διαδραματίσει κεντρικό ρόλο. Το Μουσείο έχει στόχο να καλύψει το σύνολο της τεχνικής παράδοσης στον τομέα της ναυπηγικής, από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα.

Προβλέπονται 4 θεματικές ενότητες ως εξής : (α) αρχαία ναυπηγική (από την προϊστορία μέχρι και το Βυζάντιο), (β) παραδοσιακή ναυπηγική (Τουρκοκρατία, 18^{ος} – 20^{ος} αιώνας), (γ) σύγχρονη ναυπηγική (χρήση ηλεκτρονικού προγραμματισμού και τα σύγχρονα σχέδια πλοίων), (δ) «ουτοπική» ναυπηγική (φανταστικές θαλάσσιες κατασκευές που έχουν διασωθεί σε περιγραφές-σχέδια και τρισδιάστατες απεικονίσεις από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα). Για τις εγκαταστάσεις του Μουσείου προβλέπονται εκθεσιακός χώρος, χώροι ερευνών, συντήρησης εκθεμάτων και εκπαιδευτικών προγραμμάτων, βιβλιοθήκη, γραφείο διοίκησης και αίθουσα πολλαπλών χρήσεων συνολικού εμβαδού 750 τ.μ. περίπου, καθώς και υπόγειοι αποθηκευτικοί χώροι (σύμφωνα με την υφιστάμενη Προμελέτη).

Στο Δήμο Περάματος ανήκει σήμερα η μεγαλύτερη συλλογή χειροκίνητων εργαλείων, μηχανημάτων και εξαρτημάτων από τα παραδοσιακά ναυπηγεία. Η συλλογή αυτή, μαζί με άλλα εκθέματα και εποπτικό υλικό, θα αποτελέσουν τα εκθέματα του Μουσείου Ναυπηγικής.

Το Κέντρο Ερμηνείας της Ναυμαχίας της Σαλαμίνας θα στεγασθεί στις εγκαταστάσεις του Μουσείου όπου θα αποτελέσει διακριτή ενότητα εμβαδού περίπου 250 τ.μ. Το Κέντρο θα προβάλλει το ιστορικό γεγονός της Ναυμαχίας της Σαλαμίνας, η οποία έγινε στο θαλάσσιο μέτωπο της πόλης και την οποία, σύμφωνα με την παράδοση, παρακολούθησε ο Ξέρξης από την κορυφή του όρους Αιγάλεω, στο υψηλότερο σημείο του Περάματος. Το Κέντρο θα χρησιμοποιήσει σύγχρονα οπτικο-ακουστικά μέσα και τις τεχνολογίες της πληροφορίας,

των επικοινωνιών και της εικονικής πραγματικότητας.

1.1.3. Εκθετήριο και Εργαστήριο Έρευνας και Αναγέννησης της Παράδοσης του Ρεμπέτικου Τραγουδιού

Το Εργαστήριο θα στεγασθεί σε χώρο που θα διαθέσει ο Δήμος Περάματος, στις εγκαταστάσεις του Δημοτικού Πολιτιστικού Οργανισμού Περάματος (ΔΗΠΟΠ). Το Εργαστήριο θα αναπτύξει δραστηριότητες κατασκευής και συντήρησης μουσικών οργάνων, διδασκαλίας μουσικών οργάνων και φωνητικής /μουσικής σύνθεσης. Προβλέπεται η λειτουργία δύο τμημάτων, ένα κατασκευής και ένα εκμάθησης παραδοσιακών μουσικών οργάνων. Το Εργαστήριο θα απευθύνεται σε όλους τους κατοίκους της πόλης.

1.1.3. Υπαίθριες εξυπηρετήσεις αναψυχής και στάθμευσης

Προβλέπεται χώρος στάθμευσης 50 θέσεων για την εξυπηρέτηση του Μουσείου και η διαμόρφωση του υπαίθριου χώρου ο οποίος περιβάλλει το Μουσείο και το υφιστάμενο Κολυμβητήριο, σε έκταση 3.000 περίπου τετραγωνικών μέτρων. Στον υπαίθριο χώρο προβλέπονται φυτεύσεις, πλακοστρώσεις, διαμόρφωση καθιστικών, παιδική χαρά και ένα υπαίθριο θέατρο χωρητικότητας περίπου 500 θέσεων.

Στο πλαίσιο του **Μέτρου 1.2.** περιλαμβάνονται οι εξής **Δράσεις**:

1.2.1. Η Ανάπλαση της Συνδετήριας Ζώνης ΝΕΖ- οικισμού και των εισόδων της πόλης σε έκταση περίπου 20.000 τ.μ. Τα έργα ανάπλασης θα προσδιοριστούν από τη μελέτη ανάπλασης η οποία θα προηγηθεί. Ενδεικτικά αναφέρονται οι εξής ενδε-

χόμενες παρεμβάσεις: Φυτεύσεις και διαμόρφωση υπαίθριων χώρων, πεζοδρομήσεις, βελτίωση υφιστάμενων κοινοχρήστων χώρων, δημιουργία χώρων στάθμευσης και απόκτηση γης για τη δημιουργία κοινοχρήστων χώρων.

1.2.2. Αναπλάσεις και βελτίωση της λειτουργικότητας ελεύθερων χώρων στο Άνω Πέραμα σε έκταση περίπου 10.000 τ.μ. Οι παρεμβάσεις προβλέπονται σε σημεία που υποδεικνύονται από την εγκεκριμένη πολεοδομική μελέτη.

1.2.3. Προμήθεια και εγκατάσταση εξοπλισμού περιορισμού της ρύπανσης σε επιχειρήσεις της ΝΕΖ και εξοπλισμού συλλογής και αποκομιδής των ρύπων που προέρχονται από τις δραστηριότητες της ναυπηγοεπισκευής. Το είδος του εξοπλισμού και τα τεχνικά χαρακτηριστικά του θα προσδιορισθούν με ειδική μελέτη που θα προηγηθεί. Οι ρυπογόνες δραστηριότητες, στις οποίες θα επικεντρωθεί η παρέμβαση, αφορούν τις μεθόδους καθαρισμού της, προς συντήρηση και επισκευή, επιφάνειας των σκαφών. Για τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις προβλέπονται επίσης ενέργειες κατάρτισης των εργαζομένων τους στο πλαίσιο του Μέτρου 3.2.

Επίσης, προβλέπεται η προμήθεια και εγκατάσταση εξοπλισμού, περιλαμβανομένης και της αγοράς ειδικού απορριματοφόρου αυτοκινήτου, για την αποκομιδή των προϊόντων της αμμοβολής. Ο κοινόχρηστος εξοπλισμός θα αποκτηθεί μετά από σύμπραξη των ενδιαφερόμενων ιδιωτών και της Δημοτικής Επιχείρησης Ανάπτυξης Περάματος, η οποία θα αναλάβει και το κόστος λειτουργίας και συντήρησής του.

Η Προτεραιότητα συμμετέχει στον προϋπολογισμό του Προγράμματος με ποσοστό 45,45 %, που αντιστοιχεί σε 6.083 εκατομμύρια ευρώ.

Άξονας Προτεραιότητας 2:

«Στήριξη επιχειρηματικών δραστηριοτήτων – καινοτομίες»

Η εν λόγω Προτεραιότητα υλοποιείται μέσω του παρακάτω Μέτρου:

2.1. Τεχνική υποστήριξη για τις ναυπηγοεπισκευαστικές επιχειρήσεις, δημιουργία κέντρου ηλεκτρονικού εμπορίου και προώθηση νέων πηγών απασχόλησης.

Στο πλαίσιο του παρόντος **Μέτρου** περιλαμβάνονται οι ακόλουθες **Δράσεις**:

2.1.1. Κέντρο Ηλεκτρονικού Εμπορίου και Τεχνικής Υποστήριξης

2.1.2. Ο τεχνολογικός εκσυγχρονισμός και η ενδυνάμωση της επιχειρηματικότητας του κλάδου της ναυπηγοεπισκευής που προβλέπει τις επιδοτήσεις επιχειρήσεων για την προμήθεια τεχνολογικού εξοπλισμού, με στόχο τον εκσυγχρονισμό της παραγωγικής και της οργανωτικής τους δομής.

2.1.3. Ο εκσυγχρονισμός και η συμπλήρωση των τεχνικών υποδομών της ΝΕΖ. Στο πλαίσιο της παρούσας Δράσης προβλέπονται η μελέτη κατασκευής νέων τεχνικών υποδομών για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων της ΝΕΖ.

2.1.4. Το Κέντρο Ναυτικού Μο - ντελισμού για την προώθηση νέων μορφών απασχόλησης

Η Προτεραιότητα συμμετέχει στον προϋπολογισμό του Προγράμματος με ποσοστό 23,16%, που αντιστοιχεί σε 3.100 εκατομμύρια ευρώ.

Άξονας Προτεραιότητας 3:

«Καταπολέμηση κοινωνικού αποκλεισμού – ισότητα ευκαιριών»

Η εν λόγω Προτεραιότητα υλοποιείται μέσω των παρακάτω Μέτρων:

3.1. Βελτίωση των κοινωνικών υπηρεσιών και της εξυπηρέτησης του πολίτη και

3.2. επαγγελματική κατάρτιση.

Στο πλαίσιο του Μέτρου 3.1. εντάσσονται οι ακόλουθες **Δράσεις**:

3.1.1. Μελέτη οργάνωσης και λειτουργίας κοινωνικών υπηρεσιών και υπηρεσιών εξυπηρέτησης του πολίτη και η κατάρτιση τεχνικών προδιαγραφών για τις αντίστοιχες εγκαταστάσεις και τον εξοπλισμό.

3.1.2. Δημιουργία ενός κεντρικού συστήματος διαχείρισης τηλεματικών υπηρεσιών.

3.1.3. Τηλεματικές υπηρεσίες πληροφόρησης και εξυπηρέτησης του πολίτη.

3.1.4. Η δημιουργία μιας Κινητής Μονάδας Κοινωνικής και Ιατρικής Φροντίδας.

3.1.5. Αναβάθμιση του εξοπλισμού του Δημοτικού Ιατρείου και διεύρυνση των παρεχόμενων υπηρεσιών μέσω Τηλε-ιατρικής.

3.1.6. Ανάπτυξη προνοιακών υποδομών που περιλαμβάνουν: Ένα παιδικό σταθμό δυναμικότητας 40 παιδιών, 2 ΚΑΠΗ δυναμικότητας 50 ατόμων και 1 Κέντρο Πληροφόρησης και Στήριξης της Απασχόλησης. Το Κέντρο θα λειτουργήσει με τη μορφή τηλε-οικοτεχνικής μονάδας και θα παρέχει πλήρεις υπηρεσίες κοινωνικο-ψυχολογικής υποστήριξης και υποστήριξης για την ένταξη στην αγορά εργασίας.

Στο πλαίσιο του Μέτρου 3.2. προβλέπονται οι παρακάτω **Δράσεις** που αφορούν:

3.2.1. Την κατάρτιση επιχειρηματιών / στελεχών και των εργαζομένων στις επιχειρήσεις του κλάδου της ναυπηγοεπισκευής,

3.2.2. την κατάρτιση εργαζομένων και επιχειρηματιών / στελεχών των επιχειρήσεων οι οποίες θα δεχτούν να εφαρμόσουν πολιτικές αντιρύπανσης,

3.2.3. την κατάρτιση ανέργων στη διοίκηση και διαχείριση πολιτιστικών εξυπηρετήσεων και εξυπηρετήσεων ψυχαγωγίας,

3.2.4. την κατάρτιση ανέργων στην τέχνη της ξυλοναυπηγικής,

3.2.5. την κατάρτιση ανέργων στα νέα επαγγέλματα, που θα προωθηθούν με τη δημιουργία του Κέντρου Ναυτικού Μοντελισμού στο Μέτρο 2.1.,

3.2.6. την κατάρτιση ανέργων στην τέχνη του ξύλινου παιχνιδιού και

3.2.7. την κατάρτιση ανέργων, με προτεραιότητα σε αυτούς οι οποίοι υφίστανται τον κίνδυνο αποκλεισμού, σε δεξιότητες κλειδιά για την αποτελεσματική αναζήτηση εργασίας.

Η Προτεραιότητα συμμετέχει στον προϋπολογισμό του Προγράμματος με ποσοστό 27,65%, που αντιστοιχεί σε 3.700 εκατομμύρια ευρώ.

Άξονας Προτεραιότητας 4: «Τεχνική Βοήθεια»

Στην Προτεραιότητα περιλαμβάνονται Πράξεις που αφορούν:

Την υποστήριξη της υλοποίησης των παρεμβάσεων του ΕΤΠΑ στην αστική περιοχή του Περάματος, με στόχο να εξασφαλιστούν οι απαραίτητες συνθήκες και προϋποθέσεις, ώστε τόσο η Υπηρεσία Διαχείρισης της Κ.Π. όσο και οι τελικοί Δικιούχοι να εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους με διαφανείς, αξιόπιστες και αποτελεσματικές διαδικασίες.

Την πληροφόρηση - δημοσιότητα: Ευρεία δημοσιότητα της Κ.Π. Urdan II, πληροφόρηση, εκπαίδευση των Τελικών Δικαιούχων, των ενδιαφερομένων και των ωφελομένων και ευαισθητοποίηση και ενημέρωση της κοινής γνώμης με στόχο την εξασφάλιση της διαφάνειας σχετικά με τις δυνατότητες που παρέχει η κοινή παρέμβαση Ε.Ε. και Ελλάδας.

Η Προτεραιότητα συμμετέχει στον προϋπολογισμό του Προγράμματος με ποσοστό 3,73%, που αντιστοιχεί σε 500 χιλιάδες ευρώ.

Γ. ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΕΙΦΟΡΟ ΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Μία πρώτη σημαντική προσέγγιση της προβληματικής μιας ευρωπαϊκής πολιτικής που αφορά στα αστικά κέντρα γίνεται στην Πράσινη Βίβλο της Επιτροπής για το αστικό περιβάλλον το 1990, ενώ από το 1996 υπάρχει η Έκθεση για την αειφορία των ευρωπαϊκών πόλεων, που εκπονήθηκε από ομάδα εμπειρογνομώνων.

Το ίδιο έτος η Επιτροπή επιστούσε την προσοχή όλων των θεσμικών οργάνων στο πολεοδομικό θέμα με την ανακοίνωση «Η πολεοδομική προβληματική: προσανατολισμοί για μια ευρωπαϊκή συζήτηση». Η Ανακοίνωση αυτή προκάλεσε έντονο ενδιαφέρον στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών που κάλεσαν την Επιτροπή να αναπτύξει περαιτέρω την πρωτοβουλία της. Παράλληλα, η κτηθείσα πείρα από την πρωτοβουλία Urban και από τα πρότυπα πειραματικά έργα Urban τροφοδότησε τη γενική συζήτηση σε θέματα πολιτικής για τον αστικό χώρο.

Το αποτέλεσμα της εν λόγω συζήτησης ήταν η Ανακοίνωση της Επιτροπής «Αειφόρος αστική ανάπτυξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση: ένα πλαίσιο δράσης»⁴, στην οποία καθορίστηκε η θέση της Επιτροπής σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο θα μπο-

ρούσαν μελλοντικά να εξελιχθούν οι ενέργειες στον αστικό χώρο.

Οι προβληματισμοί που έθεσαν από την αρχή οι υποστηρικτές της απαίτησης ενός ευρωπαϊκού πλαισίου για την αστική πολιτική, κινούνται γύρω από τον οικονομικό, κοινωνικό, πολιτικό και πολιτιστικό ρόλο που εξακολουθούν να διαδραματίζουν οι πόλεις, «θεμελιώδεις ιστορικοί πυρήνες της πιο αστικοποιημένης ηπείρου του πλανήτη»⁵.

Στις πόλεις συγκεντρώνονται, ταυτόχρονα και στο μέγιστο βαθμό, όλες οι πτυχές και οι συνέπειες της οικονομικής και κοινωνικής εξέλιξης: η ανάπτυξη της οικονομίας αλλά και η αύξηση της ανεργίας, η βελτίωση της ποιότητας ζωής αλλά και ο κοινωνικός αποκλεισμός.

Επιπλέον στα αστικά κέντρα τίθεται και πρέπει να αντιμετωπιστεί η πρόκληση της αειφόρου ανάπτυξης, σε ότι αφορά στις περιβαλλοντικές της πτυχές καθώς και τις πτυχές κοινωνικής αξίας. Το γεγονός αυτό συνεπάγεται ότι, είτε λόγω της ενσωμάτωσης των θεμάτων αυτών στη Συνθήκη του Άμστερνταμ, είτε λόγω των δεσμεύσεων που έχουν αναληφθεί από την ΕΕ έναντι των Ηνωμένων Εθνών σχετικά με τις δεσμεύσεις περιβαλλοντικού χαρακτήρα που

4. Βλ. Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, αριθ. C 368 της 20/12/1999, σ. 62.

5. Βλ. Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Ο.Κ.Ε. για την «Αειφόρο Αστική Ανάπτυξη στην ΕΕ – Πλαίσιο Δράσης», CES 951/1999.

καθορίστηκαν στη Σύμβαση του Κυότο, παρουσιάζεται η ευκαιρία να καθοριστούν οι άξονες δράσεις που πρέπει να συνδέονται αναγκαστικά στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής αστικής πολιτικής.

Η Επιτροπή επισημαίνει ότι η ανάπτυξη ολοκληρωμένων στρατηγικών αστικής διαχείρισης είναι θεμελιώδης για την αντιμετώπιση πολύπλοκων και αναπόφευκτα συνδεδεμένων μεταξύ τους προβλημάτων, καθώς και για την πλήρη αξιοποίηση του δυναμικού των αστικών κέντρων, στόχοι που θα μπορούσαν να υπονομευθούν από τη διατήρηση παραδοσιακών τομεακών στρατηγικών και από τον κατακερματισμό των εξουσιών και των ευθυνών μεταξύ των διαφόρων βαθμίδων διοίκησης και λήψεως αποφάσεων.

Απαραίτητη προϋπόθεση για μια ολοκληρωμένη δράση αποτελεί ο προσδιορισμός των πρωταρχικών στόχων που πρέπει να επιτευχθούν. Στο πλαίσιο δράσης λοιπόν καθορίζονται τέσσερις διαρθρωμένοι αλλά αλληλοεξαρτώμενοι στόχοι. Η απαρίθμηση των στόχων ανά τίτλο αποτελεί, κατά μία έννοια, ένα είδος κατάταξης των προβληματισμών που αποτελούν αντικείμενο του πλαισίου δράσης. Οι στόχοι αυτοί είναι οι εξής:

● **Ενδυνάμωση της οικονομικής ευημερίας και της απασχόλησης σε μικρά και μεγάλα αστικά κέντρα.** Το μεγαλύτερο μέρος των πολιτών της Ευρώπης κατοικεί σε αστικά κέντρα. Εκ τούτου συνεπάγεται ότι μεγάλο μέρος των πρωτοβουλιών προσανατολισμού για την απασχόληση εντάσσεται στο πλαίσιο της οικονομικής ανάπτυξης των αστικών κέντρων. Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται στην επιλογή

να γίνει σαφής αναφορά στην αστική διάσταση στα προγράμματα των διαρθρωτικών ταμείων, ακόμη και λόγω των θετικών αποτελεσμάτων της Urban. Επισημαίνεται ότι μεταξύ των θετικών αποτελεσμάτων της απόφασης αυτής θα είναι οι σημαντικές και ποιοτικές συνέπειες ιδιαίτερα κατά την προετοιμασία και εφαρμογή των ολοκληρωμένων δράσεων της αστικής ανάπτυξης, καθώς και ο καλύτερος συντονισμός με την κοινοτική δράση στο πλαίσιο των διευρωπαϊκών δικτύων: πολλά αστικά κέντρα δεν αξιοποιούν το αναπτυξιακό δυναμικό τους λόγω της περιθωριοποίησης σε σχέση με το σύστημα υποδομών όσον αφορά στην κυκλοφορία και στις μεταφορές.

● **Η προώθηση της ισότητας, της κοινωνικής ένταξης και της αναζωογόνησης των υποβαθμισμένων αστικών περιοχών.** Ο στόχος αυτός συνδέεται άμεσα με την ενίσχυση των κοινοτικών πολιτικών για την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού και των διακρίσεων, καθώς και με θέματα ασφάλειας, που απορρέουν από τη Συνθήκη του Άμστερνταμ. Οι προβληματισμοί αυτοί που θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν «κοινωνικής υποστήριξης» εκδηλώνονται εντονότερα στο αστικό πλαίσιο που συνηγορεί υπέρ του άμεσου και αποτελεσματικού ελέγχου των πρωτοβουλιών που έχουν αναπτυχθεί για την καταπολέμησή τους.

● **Προστασία και βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος: τοπική και παγκόσμια αειφορία.** Οι προτεινόμενες δράσεις ξεκινούν από τη βελτίωση της περιβαλλοντικής νομοθεσίας σε σχέση με τα αστικά κέντρα και φθάνουν σε ειδικές παρεμβάσεις όσον αφορά στην επεξεργασία των

αποβλήτων, σε αλλαγή των συνηθειών μεταφοράς και των επιπτώσεων στο περιβάλλον των χρησιμοποιούμενων μέσων μέχρι και στην καθιέρωση για τα αστικά κέντρα ενός «σήματος οικολογικής ποιότητας και του συστήματος οικολογικής διαχείρισης».

- **Αποτελεσματική διαχείριση των αστικών περιοχών και εκχώρηση εξουσιών σε τοπικό επίπεδο.** Θεωρείται απαραίτητη η καλύτερη ολοκλήρωση, είτε κάθετη στις διάφορες διοικητικές βαθμίδες,

είτε οριζόντια μεταξύ και εντός των διάφορων οργανισμών, καθώς και η συμμετοχή των πολιτών και των φορέων που είναι αρμόδιοι για τις αστικές πολιτικές.

Σε γενικές γραμμές, λοιπόν, οι προκλήσεις στις οποίες πρέπει να δώσουν άμεσα απαντήσεις, έστω και σε διαφορετικό βαθμό, όλες οι αστικές δομές της ΕΕ είναι: η ανάπτυξη και απασχόληση, κοινωνική συνοχή και ολοκλήρωση, περιβάλλον και αειφόρος ανάπτυξη, αποτελεσματική διαχείριση με τη συμμετοχή όλων.

Δ. ΓΕΝΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Η Ο.Κ.Ε. έχει σε προηγούμενη Γνώμη⁶ διατυπώσει ότι, παρά μια σειρά προγραμμάτων εθνικών και ευρωπαϊκών, οι κοινωνικοοικονομικές ανισότητες μεταξύ των περιφερειών της χώρας εξακολουθούν να υφίστανται και μάλιστα να είναι ιδιαίτερα έντονες σε περιοχές μικρότερης κλίμακας και μέσα στα όρια της ίδιας περιφέρειας ακόμη και του ίδιου νομού . Απαιτούνται, λοιπόν, πολιτικές που θα ασκούνται εξειδικευμένα σε συγκεκριμένες χωρικές ενότητες μικρής κλίμακας.

Οι τρεις επιλεγμένες περιοχές βρίσκονται σε πόλεις οι οποίες αποτελούν αποδέκτες εφαρμογής άλλων Κοινοτικών προγραμμάτων. Τα προγράμματα, όμως, αυτά δεν εφαρμόζονται εξειδικευμένα στα συγκεκριμένα χωρικά σύνολα, τα οφέλη τους αντλούνται κατά κύριο λόγο από τους κατοίκους των ευρύτερων περιοχών και όχι από τους κατοίκους των συγκεκριμένων γειτονιών. Αντίθετα, οι άνθρωποι αυτοί, καθώς αποτελούν τις ασθενέστερες οικονομικές και κοινωνικές ομάδες των πόλεων στις οποίες ζουν, δεν μπορούν να αντλήσουν τα οφέλη που προκύπτουν από τις πολιτικές αυτές. Στην πράξη, λοιπόν, η Κ.Π. **Urban μπορεί να αποτελέσει γέφυρα μεταξύ των προσεγγίσεων μικρής κλίμακας και των ολοκληρωμένων εφαρμογών των κυριότε-**

ρων προγραμμάτων των Διαρθρωτικών Ταμείων.

Ως εκ τούτου, η Ο.Κ.Ε. εκφράζει την ικανοποίησή της που η Πρωτοβουλία Urban II θα συμπληρώσει τα μέτρα που σχετίζονται με την ανάπτυξη υποβαθμισμένων αστικών περιοχών και προωθούνται μέσω των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, τα οποία περιλαμβάνουν άξονες προτεραιότητας με σαφή αστική διάσταση, αλλά και άλλων Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (Περιβάλλον, Κοινωνία της Πληροφορίας, Επαγγελματική Κατάρτιση κ.ά.) του Γ' Κ.Π.Σ. Η Ο.Κ.Ε. εκτιμά ότι πρέπει να καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια για την εξασφάλιση της συνοχής, της συνέργειας και του αποτελεσματικού συντονισμού της πρωτοβουλίας τόσο με τα Π.Ε.Π. όσο και με τα υπόλοιπα επιχειρησιακά προγράμματα του Γ' Κ.Π.Σ.

Η Ο.Κ.Ε. θεωρεί καταρχήν ότι οι τρεις περιοχές που εντάσσονται στο πλαίσιο της Urban ικανοποιούν τα κριτήρια επιλεξιμότητας, όπως αυτά αναφέρονται στο σημείο 11 των κατευθυντήριων γραμμών της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας⁷. Επιπλέον, οι στρατηγικές των τριών επιχειρησιακών προγραμμάτων, όπως συντίθενται από τους Άξονες Προτεραιότητας και τα Μέτρα, εναρμονίζονται με τους στόχους που καθορίζει το Πλαίσιο δράσης για την «Αειφόρο

6. Βλ. τη Γνώμη 72 της ΟΚΕ για τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα.

7. Βλ. Ανακοίνωση της Επιτροπής προς τα κράτη μέλη αριθ. (2000) 1100 της 28/04/2000, σχετικά με τη θέσπιση γενικών κατευθύνσεων για την ανάληψη κοινοτικής πρωτοβουλίας που αφορά την οικονομική και κοινωνική αναζωογόνηση πόλεων και οικισμών σε κρίση, έτσι ώστε να προωθηθεί η αειφόρος αστική ανάπτυξη 'Urban II'.

αστική ανάπτυξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση»⁸, καθώς επίσης με τις **Κοινοτικές πολιτικές** (ανταγωνιστικότητα, απασχόληση, ισότητα, περιβάλλον). Ειδικότερα, τα τρία προγράμματα ακολουθούν με συνέπεια τις εξής κατευθύνσεις:

- Θέτουν ως καίρια προτεραιότητα τη **μείωση της ανεργίας** και την ενίσχυση, εν γένει, της απασχόλησης είτε με τη δημιουργία θέσεων εξαρτημένης εργασίας είτε με την υποστήριξη καινοτόμων επιχειρηματικών πρωτοβουλιών. Οι στόχοι τους οποίους έχει θέσει η Ευρωπαϊκή Ένωση για τη βελτίωση της απόδοσης στον τομέα της απασχόλησης δεν μπορούν να επιτευχθούν χωρίς τη σημαντικότερη συμμετοχή των παραγόντων του περιφερειακού και τοπικού επιπέδου. Η προσέγγιση αυτή περιλαμβάνεται στις ευρωπαϊκές κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση του 2001 και του 2002: «Όλοι οι παράγοντες στο περιφερειακό και το τοπικό επίπεδο, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών εταίρων, πρέπει να κινητοποιηθούν για να εφαρμόσουν την Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Απασχόληση προσδιορίζοντας το δυναμικό δημιουργίας θέσεων απασχόλησης σε τοπικό επίπεδο και ενισχύοντας τις εταιρικές σχέσεις προς το σκοπό αυτό».
- Στοχεύουν στην **ενίσχυση της τοπικής επιχειρηματικότητας, της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων**. Το τοπικό επίπεδο προσφέρεται ιδανικά για την ενθάρρυνση

της επιχειρηματικότητας, ειδικά με τη σύσταση και την ανάπτυξη νέων, μικρών και καινοτόμων επιχειρήσεων. Στην κατεύθυνση αυτή επιβάλλεται όχι μόνο η άρση των υφιστάμενων αντικινήτρων αλλά και η καθιέρωση συγκεκριμένων κινήτρων για την ανάπτυξη των Μικρών και Μεσαίων Επιχειρήσεων (ΜΜΕ)⁹. Από την πλευρά τους οι τοπικοί επιχειρηματίες και οι επιχειρήσεις έχουν τη δυνατότητα να αναδιαρθρώσουν και να δημιουργήσουν ζήτηση για αγαθά και υπηρεσίες, να εισαγάγουν καινοτόμες εργασιακές πρακτικές (π.χ. επιμερισμός της εργασίας και τηλεργασία), να προωθήσουν την ισότητα των φύλων, να προσφέρουν εργασιακή κατάρτιση, να καθοδηγήσουν μικρότερες επιχειρήσεις. Για τους λόγους αυτούς, η Ο.Κ.Ε. θεωρεί απαραίτητη την ουσιαστική συμμετοχή των τοπικών ομοσπονδιών των ΜΜΕ στην υλοποίηση των τριών αστικών προγραμμάτων.

- Προωθούν την εφαρμογή, σε τοπικό επίπεδο, των περιβαλλοντικών πολιτικών και της νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Είναι σαφές ότι ιδιαίτερα στις αστικές περιοχές συγκεντρώνονται δραστηριότητες και συμπεριφορές που επηρεάζουν σημαντικά την ποιότητα του αέρα, των υδάτων, τη φυσική οικολογική ισορροπία. Οι καταστάσεις αυτές είναι παραπάνω από εμφανείς στον ιστό των αστικών κέντρων, στα οποία πρέπει να αναπτυχθούν όλες οι δυνατές πρωτοβουλίες για τη μείωση στο ελάχιστο δραστηριοτήτων των οποίων οι επιπτώσεις θα επι-

8. Βλ. Επίσημη Εφημερίδα, αριθ. C 368 της 20/12/1999, σ. 0062- 0068.

9. Βλ. και τη Γνώμη 62 της ΟΚΕ για τις ΜΜΕ.

βαρύνουν και τις μελλοντικές γενιές. Και τα τρία προγράμματα περιλαμβάνουν παρεμβάσεις αισθητικής και λειτουργικής αναβάθμισης του αστικού περιβάλλοντος. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις στρατηγικές παρεμβάσεις ανάπλασης του δημόσιου χώρου υποβαθμισμένων γειτονιών, στην ανάδειξη του υφιστάμενου αστικού ιστού, στον οικολογικό εμπλουτισμό του αστικού χώρου και την προστασία του περιβάλλοντος.

- Προωθούν ίσες ευκαιρίες μεταξύ ανδρών και γυναικών, την ισότητα ως προς την πρόσβαση σε θέσεις απασχόλησης και σε ευκαιρίες επιμόρφωσης σε περιοχές συγκεντρωμένου αποκλεισμού.

Παρά ταύτα, η Ο.Κ.Ε είναι υποχρεωμένη να επισημάνει **ότι υπάρχουν πολύ σημαντικές καθυστερήσεις στην υλοποίηση των δράσεων του Προγράμματος, καθώς ήδη πλησιάζουμε προς το τέλος του 2002 και δεδομένου ότι δεν έχει ξεκινήσει ακόμη η απορρόφηση των πόρων.**

Η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι πρέπει να καταβληθούν μεγάλες προσπάθειες προκειμένου να καλυφθεί ο χαμένος χρόνος. Σκόπιμο είναι να υπάρξει κατά το δυνατόν απλοποίηση των διαδικασιών ένταξης και υλοποίησης των έργων, δεδομένου μάλιστα ότι ο βαθμός εξειδίκευσης των δράσεων, σε πολλές περιπτώσεις δεν είναι τέτοιος ώστε να παρέχονται τα εχέγγυα για τη δυνατότητα των φορέων για άμεση έναρξη της υλοποίησης. Αυτό υποδηλώνει ότι σε πολλές περιπτώσεις ο σχεδιασμός δεν είναι αρκετά ώριμος και εγκυμονεί κινδύνους για την ακύρωση/ματαίωση ή και προβληματική υλοποίηση. Είναι άμεση ανάγκη να κινηθούν οι φορείς υλοποίησης στην κατεύθυνση περαιτέ-

ρω εξειδίκευσης ορισμένων δράσεων ώστε να εκτιμηθούν και να προληφθούν όλοι οι πιθανοί κίνδυνοι κατά το στάδιο εφαρμογής, έγκαιρα.

Παράλληλα, η Ο.Κ.Ε. εκδηλώνει την ανησυχία της σε σχέση με την ετοιμότητα και την εμπειρία των τελικών δικαιούχων να υλοποιήσουν τις προτεινόμενες πράξεις μέσα στα διαθέσιμα χρονικά περιθώρια. Αυτό συνδέεται πρωτίστως με την ικανότητα των εμπλεκόμενων φορέων να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις υλοποίησης των προγραμμάτων με αποτελεσματικό τρόπο, στη δυνατότητα συντονισμού τους και κατάλληλης στελέχωσης. Είναι προϋποθέσεις, που αν δεν διασφαλισθούν, θα οδηγήσουν στη διακύβευση πολλών στόχων της Πρωτοβουλίας, και όχι μόνο ως προς την απορρόφηση πόρων, αλλά και ως προς την αξιοποίηση των δυνατοτήτων που δίδονται στις περιοχές παρέμβασης τη δεδομένη στιγμή.

Είναι φανερό από τα παραπάνω ότι οι φορείς υλοποίησης έχουν να αντιμετωπίσουν μία σημαντική πρόκληση ολοκληρωμένης παρέμβασης σε περιοχές της αρμοδιότητάς τους με πιεστικά οικονομικά/κοινωνικά/περιβαλλοντικά προβλήματα. Η ευκαιρία είναι μοναδική αλλά και το βάρος του έργου και της ευθύνης είναι πολύ σημαντικό. **Οι φορείς αυτοί σε συνεργασία με την Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του Προγράμματος θα πρέπει να εντοπίσουν όλα τα σημεία αδυναμίας τους και να τύχουν υποστήριξης ώστε να ανταποκριθούν αποτελεσματικά στο διαχειριστικό βάρος και το βάρος της υλοποίησης.** Η ενδεχόμενη έλλειψη τεχνογνωσίας ή ανθρώπινου δυναμικού εγκυμονεί σοβαρούς κινδύνους για την επιτυχή ολοκλήρωση των Ε.Π. Η αξιο-

ποίηση εξωτερικών συμβούλων μπορεί να είναι μια λύση, σε καμία περίπτωση όμως δεν μπορεί να υποκαταστήσει τις ελλείψεις σε καταρτισμένο προσωπικό που διασφαλίζουν τη συνέχεια και τη συνέπεια στην υλοποίηση. Η αυτοδιοίκηση θα πρέπει να αξιοποιήσει, για το σκοπό αυτό, το τοπικό επιστημονικό δυναμικό. Η Υπηρεσία Διαχείρισης των Ε.Π. της URBAN οφείλει να στηρίζει τους τελικούς δικαιούχους στα σημεία αυτά και φέρει σημαντικό μέρος της ευθύνης για τη σωστή προετοιμασία των φορέων υλοποίησης.

Με βάση αυτά τα δεδομένα, **κρίσιμος είναι ο ρόλος της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης των Ε.Π. της Πρωτοβουλίας Urban II**, η οποία πρέπει να εξασφαλίσει ότι τα κονδύλια θα οδηγηθούν σε σωστές κατευθύνσεις και δεν θα επαναληφθούν τα λάθη του παρελθόντος, προτάσσοντας μάλιστα την ποιότητα των έργων έναντι της ποσότητας. Επιπλέον, είναι αναγκαίο να ληφθούν υπόψη όλοι οι φορείς των τριών τοπικών κοινωνιών και ιδιαίτερα εκείνοι που εκ φύσεως είναι σε θέση να εφαρμόσουν αξιόπιστα προγράμματα ανάπτυξης, όπως, για παράδειγμα τα επιμελητήρια, οι τοπικές ομοσπονδίες, οι συνδικαλιστικές οργανώσεις εργαζομένων και εργοδοτών, οι περιβαλλοντικές οργανώσεις.

Καμία από τις επιλεγμένες περιοχές δεν έχει ενταχθεί στην αντίστοιχη Πρωτοβουλία της προηγούμενης διαχειριστικής περιόδου. Η Ο.Κ.Ε., πάντως, φρονεί ότι η αξιοποίηση των εμπειριών που αποκτήθηκαν από την υλοποίηση της Urban I, δύναται να συμβάλλει, σε μεγάλο βαθμό, στην αποφυγή λαθών και στην αποτελεσματικότερη και αποδοτικότερη διαχείριση των διαθέσιμων πόρων, κατά τη νέα προγραμματι-

κή περίοδο. **Για το λόγο αυτό κρίνεται αναγκαία η διάδοση των πλέον χρήσιμων και ωφέλιμων συμπερασμάτων από το προηγούμενο επιχειρησιακό πρόγραμμα, ώστε ο σχεδιασμός και η υλοποίηση των νέων παρεμβάσεων να ξεκινά από καλύτερη βάση, εξασφαλίζοντας, έτσι, βελτιωμένη απόδοση.**

Σε γενικές γραμμές, **η λογική της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας URBAN, που βασίζεται στη συνδυασμένη παρέμβαση στο οικονομικό, κοινωνικό, πολιτιστικό, περιβαλλοντικό και πολεοδομικό πλαίσιο μιας ζώνης με στοιχεία υποβάθμισης και κοινωνικού διαχωρισμού, αντανάκλαται επαρκώς στα τρία Επιχειρησιακά Προγράμματα και στο επίπεδο του σχεδιασμού.** Η υλοποίηση ωστόσο της λογικής αυτής στην πράξη εξαρτάται τόσο από την κατανομή του συνολικού προϋπολογισμού στους άξονες προτεραιότητας αλλά και από την χρονική κατανομή των παρεμβάσεων. **Ο χρονική αλληλουχία των δράσεων είναι πολύ σημαντική παράμετρος στην επίτευξη των στόχων που τίθενται για τις συγκεκριμένες περιοχές και στο σημείο αυτό θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή.** Δράσεις κατάρτισης ανθρώπινου δυναμικού στην κατασκευή/ ανακατασκευή κτιρίων, οι οποίες έπονται της κατασκευής/ανακατασκευής του κτιρίου (που αποτελεί αντικείμενο άλλης δράσης) δεν μπορεί να θεωρούνται εξολοκλήρου επιτυχείς. Οι φορείς υλοποίησης έχουν μεγάλη ευθύνη για τη διασφάλιση της εσωτερικής συνέχειας και συνοχής του Προγράμματος κατά τη φάση υλοποίησης.

Ε. ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Πέραν των ανωτέρω γενικών παρατηρήσεων, η Ο.Κ.Ε. θέλει να επισημάνει ακόμη ορισμένα ιδιαίτερα σημαντικά θέματα. Η Κοινοτική Πρωτοβουλία Urban αποτελεί δράση που ήδη εφαρμόζεται. Συνεπώς, οι παρατηρήσεις – προτάσεις που διατυπώνει η Ο.Κ.Ε. στο παρόν μέρος αφορούν στην πορεία υλοποίησης των εν λόγω Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, στον αποτελεσματικό έλεγχο κατά τη διάρκεια της εφαρμογής τους και στις παρεμβάσεις και βελτιώσεις που είναι απαραίτητο να γίνουν, ενόψει μάλιστα της ενδιάμεσης αξιολόγησης του 2003.

Σύμφωνα με το πρότυπο της αειφόρου αστικής ανάπτυξης, η έμφαση στην αναπτυξιακή παρέμβαση πρέπει να δίνεται στο σύνολο των παραγόντων της τοπικής οικονομίας και κοινωνίας, οι οποίοι μπορούν να συμβάλουν στην αναπτυξιακή διαδικασία. Ομοίως, η Ευρωπαϊκή Ο.Κ.Ε.¹⁰ αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στην ενθάρρυνση της άμεσης κοινωνικής συμμετοχής και για το λόγο αυτό προτείνει την επανένταξη, στον ενδεικτικό κατάλογο των χρηματοδοτούμενων μέτρων, του κονδυλίου που στην προηγούμενη Urban διατυπώνονταν ως εξής: «Υποστήριξη στη δυνατότητα τοπικής λήψης αποφάσεων (επιτροπές συνοικιών, ομάδες ανταλλαγών, κοινή συμμετοχή τοπικών παραγόντων κ.λπ.)».

Ένα σημαντικό θέμα, που προκύπτει από τα παραπάνω, **αφορά στο βαθμό ενημέρωσης των τοπικών παραγόντων ως προς τις δυνατότητες συμμετοχής τους στα προγράμματα που προωθούνται μέσω της Πρωτοβουλίας και τους τρόπους εμπλοκής τους με αυτά.** Κρίνεται αναγκαίο, επομένως, στην παρούσα προγραμματική περίοδο η Διαχειριστική Αρχή, σε συνεργασία με τους φορείς υλοποίησης, να εξαντλήσει όλες τις δυνατότητες ενημέρωσης σε τοπικό επίπεδο και να επιτύχει τη μεγαλύτερη δυνατή ενεργό συμμετοχή του αστικού πληθυσμού. Άλλωστε, βασική συνιστώσα της Πρωτοβουλίας αποτελεί η «εκ των κάτω προς τα άνω» προσέγγιση του σχεδιασμού και της υλοποίησης των έργων και μια τέτοια προσέγγιση δεν είναι δυνατή χωρίς την ευρεία συμμετοχή του τοπικού πληθυσμού.

Οι τοπικές οργανώσεις και ενώσεις (όπως, για παράδειγμα οι συνεταιρισμοί, τα επιμελητήρια, οι ομοσπονδίες, οι περιβαλλοντικές οργανώσεις) αφουγκράζονται καλύτερα λόγω της εγγύτητάς τους τα προβλήματα της περιοχής τους και τις ανάγκες της. Η Ο.Κ.Ε. συνιστά **την πλήρη ενημέρωση των τοπικών παραγόντων** σχετικά με τα Μέτρα που προωθούνται μέσω της Urban και την **ενθάρρυνση με κάθε δυνατό τρόπο για την ανάληψη πρωτοβουλιών** και την υλοποίηση προγραμμάτων στο πλαίσιο των μέτρων αυτών. Επίσης, πρέπει να παρέ-

10. Βλ. Γνωμοδότηση για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς τα κράτη μέλη σχετικά με τους προσανατολισμούς που αφορούν την κοινοτική πρωτοβουλία για την οικονομική και κοινωνική αναζωογόνηση των πόλεων και των γειτονικών ζωνών σε κρίση προκειμένου να προωθηθεί η βιώσιμη αστική ανάπτυξη – URBAN». CES 1134/1999.

χονται στους τοπικούς παράγοντες οι ευκαιρίες να συνεργάζονται όλο και περισσότερο, να επικοινωνούν με τους εθνικούς και ευρωπαϊκούς φορείς και να αναπτύσσουν συμπράξεις. Για τις ενέργειες ευαισθητοποίησης, ενημέρωσης και κατανόησης των στόχων του προγράμματος πρέπει να χρησιμοποιούνται όλα τα πρόσφορα μέσα, όπως για παράδειγμα φυλλάδια, αφίσες, παρουσιάσεις στα τοπικά μέσα ενημέρωσης, διοργάνωση ημερίδων και χρήση διαδικτύου.

Επιπλέον, κρίνεται σκόπιμο οι δράσεις αυτές να αντιμετωπίζουν το κοινό με τη λογική των ομάδων ενδιαφερομένων π.χ. νέοι, άνεργες γυναίκες, επιχειρηματικός κόσμος κ.λπ. ώστε να έχουν το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα. Η εμπλοκή του κοινού σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί να δώσει και κατευθύνσεις για την περαιτέρω εξειδίκευση ορισμένων μέτρων και την αύξηση των επωφελούμενων από αυτές και παράλληλα θα διασφαλίσει το κανάλι διάχυσης των αποτελεσμάτων του προγράμματος. Ωστόσο, αυτό δημιουργεί σημαντικό βάρος ευθύνης στους φορείς υλοποίησης, οι οποίοι οφείλουν να δικαιώσουν τις προσδοκίες που θα δημιουργηθούν στο κοινό των περιοχών αυτών καθώς θα είναι οι πρώτοι αποδέκτες όλων των αιτημάτων/παραπόνων αλλά και της επιβράβευσης στο τέλος του προγράμματος.

Η Ο.Κ.Ε. εκτιμά ότι θα πρέπει να υπάρξει μέριμνα ώστε **τα σχέδια δράσης που προωθούνται σε μια περιοχή μέσω της Urban II να διαρθρώνονται γύρω από ένα «κεντρικό» σημαντικό θέμα, που να χαρακτηρίζει την περιοχή**. Με τον τρόπο αυτό αποφεύγεται η παρουσίαση μιας απλής συνάθροισης τοπικών σχεδίων ως

συνεκτικού σχεδίου τοπικής ανάπτυξης. Τα προγράμματα που θα αξιολογηθούν και τελικά θα εγκριθούν πρέπει να καλύπτουν τη συνολική ανάπτυξη της κάθε περιοχής και όχι μεμονωμένες δράσεις που, ίσως, τελικά να ευνοούν προσωπικούς στόχους και σκοπιμότητες. Εκείνο που ρητά πρέπει να ενισχυθεί είναι η πολυτομεακή προσέγγιση, η επιλογή τομέων στους οποίους οι περιοχές έχουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα (όπως για παράδειγμα, ανάδειξη τοπικής παράδοσης ή φυσικών πλεονεκτημάτων: οικόπεδα, χειροτεχνία, μικρές επιχειρήσεις που προωθούν τοπικά προϊόντα ποιότητας, οικολογικά προϊόντα κ.λπ.) και ο πραγματικά ολοκληρωμένος χαρακτήρας των προγραμμάτων. Είναι βέβαιο ότι σε περιοχές όπως αυτές των φτωχών γειτονιών του άνω Πέραματος, μια καινοτόμος πολιτική διάθεσης των αποβλήτων ή η υλοποίηση ενός πεζόδρομου δεν μπορούν να αποτελέσουν άμεση λύση στην οικονομική και κοινωνική εξαθλίωση που αντιμετωπίζουν αυτές.

Η Ο.Κ.Ε. θεωρώντας ότι οι γυναίκες μπορούν να συμβάλουν σημαντικά στην ανάπτυξη των υποβαθμισμένων αστικών περιοχών, επικροτεί το γεγονός **ότι η Urban II έχει ως στόχο την προώθηση ίσων ευκαιριών μεταξύ των δύο φύλων**. Η πρόσβαση των γυναικών που κατοικούν στις τρεις πόλεις στην απασχόληση, την εκπαίδευση και την κατάρτιση είναι περιορισμένη. Οι κυριότεροι παράγοντες που περιορίζουν την πρόσβαση είναι οι ακόλουθοι: ανεπαρκείς θέσεις απασχόλησης, μεγάλες αποστάσεις και δυσκολίες μεταφοράς, ακατάλληλες υπηρεσίες και εγκαταστάσεις υποστήριξης, ανισότητες ως προς την κατανομή των ευθυνών σε σχέση με τις οικιακές εργασίες και τις οικογενειακές υποχρεώσεις, χορήγηση χαμηλότερων μισθών σε σχέση με τους άν-

δρες και συγκεκριμένες πολιτισμικές νοοτροπίες. Προκειμένου, λοιπόν, να διασφαλισθεί η εξάλειψη των υφιστάμενων διακρίσεων, πρέπει **οι δράσεις που θα προωθηθούν στο πλαίσιο της Urban II να λαμβάνουν υπόψη τα χαρακτηριστικά του περιβάλλοντος, στο οποίο ζουν και εργάζονται οι γυναίκες των περιοχών αυτών.**

Προς την κατεύθυνση αυτή μπορούν να συμβάλουν προγράμματα κατάρτισης σχεδιασμένα με τρόπο που να μην αγνοούν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των γυναικών των τριών πόλεων (ηλικία, μορφωτικό επίπεδο, δεξιότητες κ.ά.) και τις ειδικές συνθήκες υπό τις οποίες ζουν. Επίσης, σημαντικό ρόλο μπορούν να διαδραματίσουν οι γυναικείοι συνεταιρισμοί και ενώσεις, δίδοντας τη δυνατότητα απασχόλησης τόσο στην παραγωγή, εμπορία και προβολή προϊόντων που συνδέονται με την τοπική παράδοση και καλλιέργεια και για τα οποία υφίσταται σήμερα σημαντική ζήτηση στην αγορά (όπως, για παράδειγμα, κεντήματα, υφαντά, χαλιά, πήλινα σκεύη, γλυκά του κουταλιού κ.ά.), όσο και στην ανάληψη πρωτοβουλιών σε άλλου είδους δραστηριότητες που μπορούν να δημιουργήσουν απασχόληση (υπηρεσίες τριτογενή τομέα – κοινωνική οικονομία). Σε γενικές γραμμές, η παρεχόμενη βοήθεια που επιδιώκεται μέσω της Urban II θα πρέπει να αποσκοπεί στην τόνωση της αυτοπεποίθησης των γυναικών και στη διασφάλιση της συμμετοχής τους τόσο στη διαδικασία λήψης των αποφάσεων όσο και στη γενικότερη κοινωνικοοικονομική ζωή.

Κατά την εξέταση των προβλημάτων των υποβαθμισμένων αστικών περιοχών, οι οποίες μάλιστα παρουσιάζουν υψηλό ποσοστό κοινωνικού αποκλεισμού, η μακροχρόνια ανεργία είναι ένας παράγοντας

που συμβάλλει σημαντικά στην εδραίωση τέτοιων αρνητικών φαινομένων. Η Ο.Κ.Ε. υπενθυμίζει ότι η «συνεχής» κατάρτιση μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο για την επανένταξη στο χώρο εργασίας ή ακόμη καλύτερα για την αποφυγή της εξόδου από αυτήν.

Σε κάθε περίπτωση, τα έργα που σχετίζονται με το ανθρώπινο δυναμικό, προκειμένου να έχουν ορατό αποτέλεσμα θα πρέπει να υιοθετούν τη λογική της εξατομικευμένης παρέμβασης. Στο εσωτερικό των ομάδων στόχων που εστιάζουν μέτρα και των τριών Επιχειρησιακών, υπάρχει σημαντική ανομοιογένεια. Μία συμβουλευτική δομή για γυναίκες δεν μπορεί να αντιμετωπίζει με όμοιο τρόπο τις άνεργες γυναίκες πτυχιούχους με τις άνεργες μητέρες χαμηλών τυπικών προσόντων καθώς οι ανάγκες αλλά και οι δυνατότητες απασχόλησης είναι πολύ διαφορετικές. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή.

Επιπλέον, δράσεις που δημιουργούν και απευθύνονται σε συμπαγείς ομάδες πληθυσμού με ενδεχόμενες πολιτιστικές ή θρησκευτικές ιδιαιτερότητες, αναπαράγουν τη λογική του κοινωνικού διαχωρισμού και αντιστρατεύονται τη λογική της Πρωτοβουλίας για την οικονομική και κοινωνική συνοχή. Θα πρέπει να επιδιώκεται η αποφυγή τέτοιων φαινομένων και παράλληλα να εντοπιστούν τρόποι εμπλοκής με το σύνολο του πληθυσμού.

Επισημαίνεται, ωστόσο, ότι στο πλαίσιο των μέτρων που αφορούν στην ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού χιλιάδες άτομα συμμετείχαν και πρόκειται να συμμετάσχουν και στο μέλλον σε προγράμματα κατάρτισης. **Ερωτηματικά ωστόσο εγείρο-**

νται για το βαθμό στον οποίο τα προγράμματα αυτά αποτελούν γέφυρα ανάμεσα στον άνεργο και την αγορά εργασίας. Γεννιέται, δηλαδή, το ερώτημα κατά πόσο ο άνεργος ολοκληρώνοντας ένα τέτοιο πρόγραμμα έχει καταρτιστεί ή επανακαταρτιστεί και κατά πόσο είναι δυνατό να αναζητήσει και να πετύχει μια σχετική, με το αντικείμενο στο οποίο καταρτίστηκε, θέση απασχόλησης ή αν τα προγράμματα αυτά αποτελούν απλώς μια προσωρινή και πρόχειρη πηγή εύρεσης οικονομικών πόρων για τον άνεργο. Αυτό έχει και μια πρόσθετη σημασία καθώς είναι δυνατόν να νοθεύσουν τα ποσοστά απασχόλησης σε κάθε περιφέρεια, εφόσον η Κάρτα Ανεργίας του ΟΑΕΔ αφαιρείται από τον άνεργο κατά τη διάρκεια της κατάρτισής του κι έτσι εμφανίζεται μια πλασματική εικόνα για την πραγματική κατάσταση και το σωστό προγραμματισμό.

Με βάση τα ανωτέρω δεδομένα, η Ο.Κ.Ε. επισημαίνει την **ανάγκη δημιουργίας συστημάτων παρακολούθησης και συλλογής στατιστικών δεδομένων, η ύπαρξη των οποίων θα επέτρεπε την εκτίμηση του βαθμού ένταξης ή επανένταξης των καταρτιζόμενων ανέργων στην αγορά εργασίας**¹¹. Ως εκ τούτου, επικροτεί τη δημιουργία στο πλαίσιο του αστικού προγράμματος της Κομοτηνής **Παρατηρητήριο κοινωνικοοικονομικών μεγεθών και αστικών δεικτών Habitat**. Ο εν λόγω θεσμός μέσω ερευνών, εφαρμογής οικονομετρικών μοντέλων και διαρκούς παρακολούθησης συγκεκριμένων μεγεθών, θα καταγράφει, θα αναλύει και θα παρουσιάζει τους συντελεστές και τα δεδομένα που χαρακτηρίζουν

την εκάστοτε κοινωνικοοικονομική κατάσταση ή δυναμική της πόλης. Ειδική μέριμνα θα ληφθεί και για την παρακολούθηση των μεταβολών στο οικονομικό επίπεδο, οι οποίες αφορούν στην περιοχή της πόλης στην οποία θα γίνουν οι παρεμβάσεις του Αστικού Προγράμματος. Πέραν των ανωτέρω, στο πλαίσιο του Παρατηρητηρίου θα δημιουργηθεί και σύστημα καταγραφής και ει δυνατόν, διατήρησης και ενίσχυσης παραδοσιακών επαγγελμάτων. **Κρίνεται σκόπιμο η λειτουργία του παρατηρητηρίου αυτού να συνδέεται και με άλλες αντίστοιχες δομές (Δομές του ΟΑΕΔ, Παρατηρητήριο Απασχόλησης) ώστε να διασφαλίζεται η μεγαλύτερη δυνατή συμπληρωματικότητα των δομών που παρακολουθούν τα κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά της περιοχής.**

Η Ο.Κ.Ε. κρίνει αναγκαία τη διερεύνηση όλων των σχετικών στοιχείων, συμπερασμάτων και ορθών πρακτικών που προέκυψαν κατά την πραγματοποίηση ανάλογων δράσεων στο πλαίσιο άλλων Κοινοτικών πρωτοβουλιών και προγραμμάτων και από τη λειτουργία παρατηρητηρίων σε άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επιπλέον, στο πλαίσιο των Δράσεων 2.1.4. και 2.1.5., οι οποίες αφορούν προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης, προβλέπεται ότι το προαναφερθέν Παρατηρητήριο θα παρακολουθεί την πορεία των καταρτισθέντων μέχρι τη λήξη της υλοποίησης του αστικού προγράμματος. Δεδομένου, όμως, ότι η πόλη και οι κάτοικοί της είναι «δυναμικοί» οργανισμοί και όχι στατικοί, η Ο.Κ.Ε. τονίζει ότι η ανάγκη παρακολούθησης είναι

11. Η Ο.Κ.Ε. στη Γνώμη 72 για τα «Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα» έχει επισημάνει την ανάγκη αυτή και έχει προτείνει τη δημιουργία Παρατηρητηρίων Απασχόλησης σε κάθε Περιφέρεια.

συνεχής και δεν απαιτείται μόνο μέχρι το 2006.

Σχετικά με τη συσχέτιση των Ε.Π. των τριών περιοχών με αναπτυξιακές επιλογές του ευρύτερου χωρικού πλαισίου, σε ορισμένα σημεία διαπιστώνεται ανεπαρκής σύνδεση των επιλογών του Επιχειρησιακού Προγράμματος URBAN με το αντίστοιχο Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (ΠΕΠ). Στο Ε.Π. της Κομοτηνής δεν είναι σαφής η στρατηγική επιλογή παραγωγικής αναδιάρθρωσης της ζώνης που έχει επιλεγεί, όπως συμβαίνει στο αντίστοιχο Ε.Π. της Κρήτης (με κατεύθυνση στον τομέα τουρισμό – πολιτισμό – ΜΜΕ) και του Περάματος (με κατεύθυνση ανάδειξης /αξιοποίησης της εργασιακής παράδοσης της περιοχής). Κατά την υλοποίηση ωστόσο είναι δυνατό να δοθεί καλύτερος προσανατολισμός σε αντιστοιχία με το Πρόγραμμα της Περιφέρειας και τις αναπτυξιακές επιλογές του για την ευρύτερη περιοχή.

Επίσης, πρέπει να επισημανθεί ο κίνδυνος επικάλυψης με δράσεις τομεακών προγραμμάτων των Υπουργείων π.χ. το περιεχόμενο της Δράσης 4.1.3. του αστικού προγράμματος της Κομοτηνής: Δημιουργία συστήματος μιας στάσης «Ενημέρωσης και εξυπηρέτησης του πολίτη», σε μεγάλο βαθμό είναι αντίστοιχο του Προγράμματος για τη δημιουργία των Κέντρων Εξυπηρέτησης του Πολίτη (ΚΕΠ) του ΥΠΕΣΔΔΑ, που ήδη υλοποιείται.

Στις δράσεις που προβλέπεται η ενίσχυση ιδιωτών για την ανάληψη επιχειρηματικής δράσης (ενίσχυση σε ανέργους ή ΜΜΕ) θα πρέπει να ληφθεί υπόψη, η δυνατότητα των ενδιαφερομένων να ανταποκρι-

θούν επαρκώς και να κατανοήσουν το μέρος των τυπικών προϋποθέσεων και διαδικασιών προκειμένου να ενταχθούν. Η δημιουργία μηχανισμού τεχνικής στήριξης των ενδιαφερομένων για να καλυφθεί η έλλειψη τεχνογνωσίας και εμπειρίας σε τέτοιου είδους διαδικασίες είναι βασική παράμετρος ώστε να μην δημιουργούνται αποκλεισμοί και να μπορούν όλοι ισότιμα να διεκδικήσουν να επωφεληθούν από τις αντίστοιχες δράσεις. Δεδομένων των αυξημένων απαιτήσεων από τους ιδιώτες για ένταξη σε δράσεις ενισχύσεων, είναι πολύ σημαντική η τεχνική υποστήριξη των πλέον αδύναμων ομάδων πληθυσμού, ώστε να υπάρξει πραγματική διάχυση των αποτελεσμάτων του προγράμματος προς τα κάτω.

Η εμπλοκή του ιδιωτικού τομέα είναι ιδιαίτερα ικανοποιητική, όπως φαίνεται από τη συμμετοχή του ιδιωτικού κεφαλαίου στον προϋπολογισμό των προγραμμάτων. Κρίνεται σκόπιμο στη φάση της υλοποίησης να δημιουργηθεί ένα σταθερό σχήμα παρακολούθησης με εκπροσώπους όλων των εμπλεκόμενων (Αυτοδιοίκηση, κοινωνικοί και οικονομικοί συλλογικοί φορείς, φορείς νέων κ.λπ.) για κάθε ένα Ε.Π., ώστε να διατηρείται σε όλη τη φάση υλοποίησης το πνεύμα συνεργασίας και υποστήριξης του Προγράμματος από το σύνολο του τοπικού δυναμικού.

Είναι προφανές ότι για την επιτυχία των στόχων της Πρωτοβουλίας, απαιτείται συγκροτημένη προσπάθεια όλων των εμπλεκόμενων φορέων. Η επιτυχής έκβαση της προσπάθειας, θα εξαρτηθεί κατ' αρχήν σημαντικά από το ανθρώπινο δυναμικό που απασχολείται στους φορείς υλοποίησης και γενικότερα από το Δημόσιο Τομέα. Είναι,

λοιπόν, απαραίτητο να προχωρήσει το συντομότερο δυνατό η ενίσχυση των φορέων υλοποίησης με το απαραίτητο προσωπικό.

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση καλείται να παίξει ιδιαίτερα κρίσιμο ρόλο, εξασφαλίζοντας ένα ευνοϊκό περιβάλλον για την ανάληψη επιχειρηματικών πρωτοβουλιών και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Είναι βέβαια αυτονόητο ότι η Τοπική Αυτοδιοίκηση δεν μπορεί να δράσει μόνη της. Είναι αναγκαία η συμμετοχή και η υποστήριξη των πρωτοβουλιών της Αυτοδιοίκησης από τους τοπικούς παράγοντες:

- **Οι επιχειρήσεις**, οι οποίες με τη διπλή τους ιδιότητα, ως εργοδότες και ως εταίροι, μπορούν να συνεισφέρουν σημαντικά αφενός μεν δημιουργώντας θέσεις εργασίας αφετέρου δε βοηθώντας τους υπόλοιπους φορείς να συμβάλουν περισσότερο στην αύξηση της απασχόλησης.
- **Οι κοινωνικοί εταίροι αποτελούν θεμελιώδεις παράγοντες για την τοπική δράση**. Οι τοπικές συνδικαλιστικές οργανώσεις και οι εργοδότες αφουγκράζονται καλύτερα, λόγω της εγγύτητάς τους, τα προβλήματα της περιοχής τους και τις ανάγκες τις σε ό,τι αφορά τις δεξιότητες, τις θέσεις εργασίας και την κατάρτιση. Η συμβολή τους είναι πολύτιμη είτε από καθαρά οργανωτική άποψη, είτε από οικονομική και κοινωνική άποψη: αυξάνει τους διαθέσιμους πόρους καθώς και τις προτάσεις.
- **Η εκπαίδευση** (ανώτατα και ανώτερα εκπαιδευτικά ιδρύματα), οι φορείς κατάρτισης και άλλοι φορείς μπορούν να βοηθήσουν τόσο τους ανέργους, όσο και τους

εργαζόμενους να βελτιώσουν τις ικανότητες και τις δεξιότητές τους, εξασφαλίζοντας δια βίου κατάρτιση και εκπαίδευση σε όλους.

- **Οι δημόσιες υπηρεσίες** απασχόλησης μπορούν να διαδραματίσουν έναν καίριο ρόλο για τη λεπτομερή ανάλυση των τοπικών αγορών εργασίας και των αναγκών που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις σε τοπικό επίπεδο.

Τέλος, στο πλαίσιο των δράσεων και των τριών αστικών προγραμμάτων προβλέπεται η δημιουργία νέων δομών και θεσμών (όπως, για παράδειγμα, συμβουλευτικοί σταθμοί, κέντρα κοινωνικής υποστήριξης, παρατηρητήριο, διαπολιτισμικός παιδικός σταθμός κ.ά.). Η Ο.Κ.Ε. επισημαίνει ότι το ζητούμενο είναι **οι νέες δομές και θεσμοί, που θα συγκροτηθούν, θα πρέπει να στελεχωθούν με το κατάλληλο ανθρώπινο δυναμικό, να περιλαμβάνουν στη διοίκησή τους εκπροσώπους των Κοινωνικών Φορέων και να οργανωθούν με τέτοιο τρόπο, ώστε η λειτουργία τους να είναι αποτελεσματική και βιώσιμη και μετά το 2006** που σηματοδοτεί το πέρας της χρηματοδότησης στο πλαίσιο της Urban II και του Γ' ΚΠΣ. Η οργάνωση των θεσμών αυτών σε στέρεες βάσεις θα εξασφαλίσει τη μέγιστη δυνατή αποτελεσματικότητα του έργου τους, την οικονομική τους βιωσιμότητα, τόσο κατά τη διάρκεια του Προγράμματος, όσο και μετά το 2006 και τη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης που θα διατηρηθούν και μετά το 2006.

Ζ. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

1. Τα τρία επιχειρησιακά προγράμματα θέτουν, ανάμεσα στις προτεραιότητες στο πλαίσιο της ανάπλασης του αστικού χώρου, τη **μείωση της ανεργίας** και την ενίσχυση, εν γένει, της απασχόλησης στις περιοχές παρέμβασης είτε με τη δημιουργία θέσεων εξαρτημένης εργασίας, είτε με την υποστήριξη επιχειρηματικών πρωτοβουλιών. **Η Ο.Κ.Ε. προτείνει** όπως η δημιουργία θέσεων εργασίας, αποτελεί ένα σημαντικό κριτήριο επιλεξιμότητας για την ένταξη των προτεινόμενων έργων από τους ενδιαφερόμενους φορείς στα Μέτρα των αστικών προγραμμάτων μέσω **της καθιέρωσης ενός συστήματος μέτρησης των θέσεων αυτών**. Για την παρακολούθηση των εξελίξεων σε σχέση με την ευόδωση αφ' ενός δράσεων για την αναβάθμιση του αστικού χώρου και αφ' ετέρου τη δημιουργία απασχόλησης, η Ο.Κ.Ε. προτείνει τη δημιουργία **Παρατηρητήριων των δεικτών HABITAT σε συνδυασμό με κοινωνικοοικονομικούς δείκτες στο Ηράκλειο και στο Πέραμα, αντίστοιχο με εκείνο που προβλέπεται στη Δράση 2.1.1. του Επιχειρησιακού Προγράμματος της Κομοτηνής**.
2. Κατεξοχήν αρμόδιοι για την υλοποίηση της Κ.Π. Urban είναι οι τοπικοί φορείς. Η συμμετοχή τους, με τη μορφή εταιρικής σχέσης, είναι ένας τρόπος ενθάρρυνσης της συμβολής πληθώρας φορέων, θεσμών, κοινωνικών εταίρων, δημόσιων και ιδιωτικών οικονομικών φορέων στην υλοποίηση των σχεδίων και των παρεμβάσεων. Ως εκ τούτου, οι τοπικοί παράγοντες πρέπει να είναι **πλήρως ενημερωμένοι** σχετικά με τα μέτρα της πρωτοβουλίας και να **ενθαρρύνονται με κάθε δυνατό τρόπο για την ανάληψη πρωτοβουλιών** και την υλοποίηση προγραμμάτων στο πλαίσιο των μέτρων αυτών.
3. Στην παρούσα προγραμματική περίοδο κρίσιμος είναι ο ρόλος των διαχειριστικών αρχών οι οποίες έχουν αποφασιστικό λόγο, εφόσον είναι αυτές που εισηγούνται την ένταξη έργων στα Μέτρα των ΕΠ¹². Για το λόγο αυτό, **η Υπηρεσία Διαχείρισης των Ε.Π. της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας Urban II πρέπει να εξασφαλίσει ότι τα κονδύλια θα αξιοποιούνται σωστά σύμφωνα με τις ανάγκες της κάθε περιοχής**. Επίσης, είναι αναγκαίο να λαμβάνει υπόψη τους κοινωνικούς εταίρους των τοπικών κοινωνιών και να δίνει προτεραιότητα στους φορείς που εκ φύσεως είναι σε θέση να εφαρμόσουν αξιόπιστα προγράμματα ανάπτυξης, όπως, για παράδειγμα οι περιβαλλοντικές οργανώσεις, τα επιμελητήρια, η τοπική αυτοδιοίκηση και οι συνδικαλιστικές οργανώσεις εργαζομένων και εργοδοτών.
4. Όσον αφορά στο περιβάλλον, είναι σημαντικό να τονωθεί η υπευθυνότητα των οικονομικών τομέων και να υπάρξει από πλευράς πολιτών συνειδητοποίηση και κινητοποίηση, η οποία μάλιστα θα τους

---

12. Βλ. άρθρα 4 και 5 του Νόμου 2860/2000, «Διαχείριση, παρακολούθηση και έλεγχος του ΚΠΣ και άλλες διατάξεις».

- επιτρέψει να συμμετάσχουν στη λήψη των αποφάσεων. Επιπλέον, θα πρέπει να εξεταστούν καλύτερα και **να προσδιορισθούν επακριβώς πως οι περιβαλλοντικές πολιτικές των τριών αστικών προγραμμάτων επιδρούν επί της απασχόλησης**. Στις προδιαγραφές θα συμπεριλαμβάνεται ειδική πρόβλεψη, για τον αποκλεισμό δραστηριοτήτων που επιβαρύνουν το περιβάλλον (ρυπαίνουσες, οχλούσες, κ.λπ.).
5. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στην υλοποίηση των άυλων υποδομών, οι οποίες παρουσιάζουν ιδιαίτερες δυσκολίες τόσο στη φάση του σχεδιασμού, όσο και της υλοποίησης (κατάρτιση, συμβουλευτικά κέντρα κ.λπ.). Η χώρα μας και ιδιαίτερα η Τοπική Αυτοδιοίκηση δεν διαθέτει σημαντική εμπειρία στον τομέα αυτό και θα πρέπει οι φορείς υλοποίησης να καταβάλουν ιδιαίτερη προσπάθεια. Στον τομέα αυτό άλλωστε παρουσιάζονται και τα σημαντικότερα προβλήματα ασυνέχειας ή αδυναμίας στήριξης τους μετά τη λήξη του προγράμματος. **Θα πρέπει έγκαιρα να διασφαλιστεί η βιωσιμότητα των δομών και μετά την ολοκλήρωση του Επιχειρησιακού, ώστε να μην αντιμετωπιστούν προβλήματα μαρασμού των μετά το 2006.**
- Η πρόκληση της διατήρησης και της κεφαλαιοποίησης των αποτελεσμάτων του προγράμματος (διατήρηση θέσεων εργασίας, υπηρεσιών, δομών κ.λπ.) θα πρέπει να τίθεται στην τοπική κοινωνία, παράλληλα με την παρακολούθηση, υλοποίηση και κοινοποίηση των αποτελεσμάτων των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων.
6. Κρίνεται σκόπιμο στο βαθμό που η δομή των τριών Ε.Π., αλλά και οι επιλογές των δράσεων, εμφανίζουν σημαντικά κοινά χαρακτηριστικά να δημιουργηθεί ένα **θεσμοθετημένο δίκτυο σταθερής και συνεχούς επικοινωνίας των τριών φορέων υλοποίησης, μέσω του οποίου θα γίνεται ανταλλαγή εμπειριών, παρακολούθηση ομοειδών δράσεων, εντοπισμός προβλημάτων, αλλά και διασύνδεση με φορείς που υλοποιούν Προγράμματα της Κ.Π. URBAN σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες**. Επίσης, ιδιαίτερα χρήσιμη θα ήταν η επαφή με τους φορείς που υλοποίησαν Ε.Π. URBAN στην Ελλάδα την προηγούμενη προγραμματική περίοδο, ώστε να μην επαναληφθούν λάθη του παρελθόντος, αλλά και να αξιοποιηθεί η προηγούμενη εμπειρία, κυρίως σε σχέση με τη διατήρηση των αποτελεσμάτων των προγραμμάτων.
7. Ως προς το βαθμό συσχέτισης των Ε.Π. των τριών περιοχών με αναπτυξιακές επιλογές του ευρύτερου χωρικού πλαισίου, που σε ορισμένα σημεία διαπιστώνεται ανεπαρκής, η Ο.Κ.Ε. επισημαίνει ότι είναι απαραίτητος ο καλύτερος προσανατολισμός σε αντιστοιχία με το Πρόγραμμα της Περιφέρειας (ΠΕΠ) και τις αναπτυξιακές επιλογές του για την ευρύτερη περιοχή, στη φάση υλοποίησης των προγραμμάτων.
- Επιπλέον, ιδιαίτερη προσοχή απαιτείται για **την εξάλειψη του κινδύνου επικάλυψης** με δράσεις τομεακών προγραμμάτων των Υπουργείων (π.χ. το περιεχόμενο της Δράσης 4.1.3. του Ε.Π. της Κομοτηνής που αναφέρθηκε παραπάνω) ώστε να διασφαλιστεί η εξοικονόμηση πόρων και

ενέργειας, που μπορούν να διατεθούν περισσότερο παραγωγικά.

8. Για τις δράσεις οι οποίες προβλέπουν ενίσχυση ιδιωτών για την ανάληψη επιχειρηματικής δράσης (ενίσχυση σε ανέργους ή ΜΜΕ) θα πρέπει να διασφαλιστεί η δυνατότητα των ενδιαφερομένων να ανταποκριθούν επαρκώς και να κατανοήσουν το μέρος των τυπικών προϋποθέσεων και διαδικασιών προκειμένου να ενταχθούν. Η δημιουργία **μηχανισμού τεχνικής στήριξης των ενδιαφερομένων** για να καλυφθεί η έλλειψη τεχνογνωσίας και εμπειρίας σε τέτοιου είδους διαδικασίες είναι

απαραίτητη ώστε να μην δημιουργούνται αποκλεισμοί και να μπορούν όλοι ισότιμα να διεκδικήσουν να επωφεληθούν από τις αντίστοιχες δράσεις. Δεδομένων των αυξημένων απαιτήσεων από τους ιδιώτες για ένταξη σε δράσεις ενισχύσεων, είναι πολύ σημαντική η τεχνική υποστήριξη των πλέον αδύναμων ομάδων πληθυσμού, ώστε να υπάρξει πραγματική διάχυση των αποτελεσμάτων του προγράμματος προς τα κάτω.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ Ο.Κ.Ε.

Καθηγητής **ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΙΝΤΗΣ**

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΑΣΩΛΟΓΗΣΗΣ ΠΕΡΑΜΑΤΟΣ 2001 – 2006»
 Χρηματοδοτικός πίνακας ανά προτεραιότητα και μέτρο (σε Ευρώ)

ΜΕΤΡΑ	Σύνολο Σύνολο Δαπάνης	Δημόσιος Δαπάνης	Δημόσια Δαπάνη			Ιδιωτική Συμμετοχή	% Κατανομή
			Κοινοτική Συμμετοχή	ΕΤΠΑ	Εθνική Συμμετοχή		
1.1. Δημιουργία υποδομών πολιτισμού, εκπαιδευτικού τουρισμού, αναψυχής και ανάδειξης της πολιτιστικής κληρονομιάς	2.650.000	2.650.000	1.987.500	1.987.500	662.500	0	19.80
2.1. Αναβάθμιση του περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής	3.433.333	3.283.333	2.462.500	2.462.500	820.833	150.000	25.65
ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 1	6.083.333	5.933.333	4.450.000	4.450.000	1.483.333	150.000	46.59
2.1. Τεχνική Υποστήριξη για τις ναυπηγο-επισκευαστικές επιχειρήσεις και Δημιουργία Κέντρου Ηλεκτρονικού Εμπορίου και προώθηση νέων πηγών απασχόλησης	3.100.000	2.600.000	1.950.000	1.950.000	650.000	500.000	23.16
ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 2	3.100.000	2.600.000	1.950.000	1.950.000	650.000	500.000	23.16
3.1. Βελτίωση των υπηρεσιών και της εξυπηρέτησης του πολίτη	2.993.650	2.993.650	2.245.238	2.245.238	748.412	0	22.37
3.2. Επαγγελματική κατάρτιση	706.350	706.350	529.762	529.762	176.588	0	5.28
ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 3	3.700.000	3.700.000	2.775.000	2.775.000	925.000	0	27.65
4.1. Τεχνική Βοήθεια	125.000	125.000	93.750	93.750	31.250	0	0.94
Δράση 4.1.1.							
Δράση 4.1.2.	375.000	375.000	281.250	281.250	93.750	0	2.8
ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 4	500.000	500.000	375.000	375.000	125.000	0	3.74
ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	13.383.333	12.733.333	9.550.000	9.550.000	3.183.333	650.000	100

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «ΚΟΜΟΤΗΝΗ - ΒΙΩΣΙΜΗ ΠΟΛΗ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ 2001 – 2006»
Χρηματοδοτικός πίνακας ανά προτεραιότητα και μέτρο (σε Ευρώ)

ΜΕΤΡΑ	Σύνολο Σύνολο Δαπάνης	Δημόσιες Δαπάνης	Δημόσια Δαπάνη			% Κατανομή	
			Κοινοτική Συμμετοχή	ΕΠΠΑ	Εθνική Συμμετοχή		
1.1. Παρεμβάσεις ανάτλασης υποβαθμισμένων περιοχών	870.000	870.000	652.500	652.500	217.500	0	7,02
1.2. Ανάδειξη αστικού ιστού	1.495.000	1.195.000	896.250	896.250	298.750	300.000	12,06
1.3. Προστασία του περιβάλλοντος	1.750.000	1.600.000	1.200.000	1.200.000	400.000	150.000	14,12
ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 1	4.115.000	3.665.000	2.748.750	2.748.750	916.250	450.000	33,20
2.1. Επιχειρηματικές δραστηριότητες και απασχόληση	2.530.000	1.430.000	1.072.500	1.072.500	357.500	1.100.000	20,41
ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 2	2.530.000	1.430.000	1.072.500	1.072.500	357.500	1.100.000	20,41
3.1. Καταπολέμηση κοινωνικού αποκλεισμού	3.670.000	3.670.000	2.752.500	2.752.500	917.500	0	29,61
3.2. Βελτίωση της πρόσβασης στις υπηρεσίες	210.000	210.000	157.500	157.500	52.500	0	1,70
ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 3	3.880.000	3.880.000	2.910.000	2.910.000	970.000	0	31,31
4.1. Τεχνολογίες Δικτύωσης	1.024.000	847.000	635.250	635.250	211.750	177.000	8,26
ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 4	1.024.000	847.000	635.250	635.250	211.750	177.000	8,26
5.1. Τεχνική Βοήθεια	211.167	211.167	158.375	158.375	52.792	0	
Δράση 5.1.1.							
Δράση 5.1.2.	633.500	633.500	485.125	485.125	158.375	0	
ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 5	844.667	844.667	633.500	633.500	211.167	0	6,82
ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	12.393.667	10.666.667	8.000.000	8.000.000	2.666.667	1.727.000	100

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΑΣΩΓΟΝΗΣΗΣ ΤΩΝ ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΟΥ ΔΥΤΙΚΟΥ ΠΑΡΑΛΙΑΚΟΥ ΜΕΤΩΠΙΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ 2001 – 2006»
Χρηματοδοτικός πίνακας ανά προτεραιότητα και μέτρο (σε Ευρώ)

ΜΕΤΡΑ	Σύνολο Σύνολο Δαπάνης	Δημόσιος Δαπάνης	Δημόσια Δαπάνη			Ιδιωτική Συμμετοχή	% Κατανομή
			Κοινοτική Συμμετοχή	ΕΤΠΑ	Εθνική Συμμετοχή		
1.1. Κιτριάκο συγκρότημα Μουσείου φυσικής Ιστορίας	2.950.000	2.950.000	2.212.500	2.212.500	737.500	0	25,43
1.2. Υποδομές υποστήριξης & διασύνδεσης δικτύων πολιτιστικών δραστηριοτήτων	350.000	350.000	262.500	262.500	87.5000	0	3,02
1.3. Πρόγραμμα ολοκληρωμένης παραέμβασης στα Καμίνια	1.200.000	1.200.000	900.000	900.000	300.0000	0	10,34
ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 1	4.500.000	4.500.000	3.375.000	3.375.000	1.125.000	0	38,79
2.1. Στήριξη ενίσχυση μικρών επιχειρήσεων	2.000.000	1.000.000	752.000	752.000	248.000	1.000.000	17,24
ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 2	2.000.000	1.000.000	752.000	752.000	248.000	1.000.000	17,24
3.1. Ενίσχυση απασχόλησης και Δημιουργικότητας	2.600.000	2.600.000	1.950.000	1.950.000	650.000	0	22,41
3.2. Νέες δομές κοινωνικής εμπιστοσύνης κοινωνικών ομάδων	900.000	900.000	676.000	676.000	224.000	0	7,76
3.3. Δημιουργία κέντρου κατάρτισης σε θέματα περιβάλλοντος	900.000	900.000	676.000	676.000	224.000	0	7,76
ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 3	4.400.000	4.400.000	3.302.000	3.302.000	1.098.000	0	37,93
4.1. Τεχνική Βοήθεια	175.000	175.000	130.250	130.250	44.750	0	
Δράση 4.1.1.	175.000	175.000	130.250	130.250	44.750	0	
Δράση 4.1.2.	525.000	525.000	390.750	390.750	134.250	0	
ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 4	700.000	700.000	521.000	521.000	179.000	0	6,04
ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	11.600.000	10.600.000	7.950.000	7.950.000	2.650.000	1.000.000	100

Στην Ολομέλεια της 18ης Φεβρουαρίου 2003 παρέστησαν τα κάτωθι Μέλη
της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής:

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Καθηγητής Ανδρέας Κιντής

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΙ

*Κυριαζής Δημήτριος
πρώην Πρόεδρος Σ.Ε.Β.*

*Πολίτης Δημήτρης
Γ.Σ.Ε.Ε.*

*Λιόλιος Νικόλαος
Μέλος Δ.Σ. ΠΑ.Σ.Ε.Γ.Ε.Σ.*

Α' ΟΜΑΔΑ

*Αναλυτής Νικόλαος
Αντιπρόεδρος Δ.Σ. Σ.Ε.Β.*

*Κεφάλας Χαράλαμπος
Εκπρόσωπος Ε.Σ.Ε.Ε.*

*Μαστρογιάννης Αναστάσιος
Εκπρόσωπος Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.*

*Μότσος Γεώργιος
Μέλος Δ.Σ. Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.*

*Γκοτσόπουλος Χρήστος
Εκπρόσωπος Ε.Σ.Ε.Ε.*

*Σκορίνης Νικόλαος
Μέλος Δ.Σ. Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.*

*Στεφάνου Ιωάννης
Εκπρόσωπος Σ.Ε.Β.*

*Ραδαίος Κωνσταντίνος
Ένωση Ελληνικών Τραπεζών
σε αναπλήρωση του
Τσατήρη Γεωργίου
Ένωση Ελληνικών Τραπεζών*

Β' ΟΜΑΔΑ

*Αριστειδόπουλος Ιωάννης
Γ.Σ.Ε.Ε.*

*Αυγητίδης Ελευθέριος
Γ.Σ.Ε.Ε.*

*Βουλγαράκης Δημήτριος
Γ.Σ.Ε.Ε.*

*Σπανού Δέσποινα
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.
σε αναπλήρωση του
Βρεττάκου Ηλία
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.*

*Γκούβερη Ρέα
Γ.Σ.Ε.Ε.*

*Κόλλιας Κωνσταντίνος
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.*

*Κωνσταντινίδης Ιωάννης
Γ.Σ.Ε.Ε.*

*Λαιμός Στέφανος
Γ.Σ.Ε.Ε.*

*Παπαντωνίου Κωνσταντίνος
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.*

*Αποστολόπουλος Αναστάσιος
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.
σε αναπλήρωση του
Παπασπύρου Σπύρου
Προέδρου Α.Δ.Ε.Δ.Υ.*

*Μπάρλος Αλέξανδρος
Γ.Σ.Ε.Ε.
σε αναπλήρωση του
Πολυζωγόπουλου Χρήστου
Προέδρου Γ.Σ.Ε.Ε.*

*Σκαρμούτσος Διονύσιος
Γ.Σ.Ε.Ε.*

Γ' ΟΜΑΔΑ

*Βουμβουλάκης Μιχαήλ
Μέλος Δ.Σ. ΠΑ.Σ.Ε.Γ.Ε.Σ.*

*Γιατράκος Νικόλαος
Αναπληρωτής Δήμαρχος Αθηναίων*

*Γωνιωτάκης Γεώργιος
Πρόεδρος Δ.Σ. Γ.Ε.Σ.Α.Σ.Ε.*

*Πίττας Ιωάννης
Α' Αντιπρόεδρος Δ.Σ. ΠΑ.Σ.Ε.Γ.Ε.Σ.
σε αναπλήρωση του
Καραμίχα Τζανέτου
Προέδρου Δ.Σ. ΠΑ.Σ.Ε.Γ.Ε.Σ.*

*Κοιμήσης Απόστολος
Εκπρόσωπος Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.*

*Κορκοβέλος Ιωάννης
Εκπρόσωπος Δικηγορικού
Συλλόγου Αθηνών*

*Λίτσος Φώτης
Μέλος Δ.Σ. ΠΑ.Σ.Ε.Γ.Ε.Σ.*

*Τσεμπερλίδης Νικόλαος
Πρόεδρος Δ.Σ. ΚΕ.Π.ΚΑ.*

*Τσανικλίδης Φώτης
Εκπρόσωπος Γεωτεχνικού
Επιμελητηρίου Ελλάδος*

ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Γρηγόριος Παπανίκος

ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ & ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΤΗΣ Ο.Κ.Ε.

Για κάθε πληροφορία σχετικά με το έργο και τη λειτουργία της Ο.Κ.Ε. είναι στη διάθεσή σας το Τμήμα Δημοσίων & Διεθνών Σχέσεων της Επιτροπής, υπό τη διεύθυνση της κας Μάρθας Θεοδώρου.

Τηλ.: (210) 9249510-2, Fax: (210) 9249514, e-mail: iproke@otenet.gr